

UNIVERSITAS

Norges største studentavis | årgang 69, utgave 11 | www.universitas.no | onsdag 25. mars 2015

Hasj- frykten opp i røyk

■ For første gang mener norske studenter at hasj er mindre farlig enn alkohol.

■ Holdningsendringen overrasker sosiologi-professor og rusforsker Willy Pedersen.

Nyhet side 6 og 7

redaktør: **Geir Molnes**
geir.molnes@universitas.no 993 35 518

redaksjonsleder: **Vilde Sagstad Imeland**
vildesi@universitas.no 993 51 017

fotosjef: **Hans Dalane-Hval**

desksjef: **Marthe Olstad**

nettredaktør: **Petter Fløttum**

magasinredaktør: **Thea Storey Elnan**

MENINGER

Fifty shades of Nesna

Mandag leverte stortingsrepresentant og medlem av Kirke og utdanningskomiteen (KUF) Torgeir Knag Fylkesnes et skriftlig og ganske pertinent brev til stortingets president der han «tillater» seg å stille et viktig spørsmål:

Ble han nektet av Kunnskapsdepartementet (KD) å møte rektoren ved Høgskolen i Nesna?

Universitas har denne uken gravd seg så dypt ned i saken som et sirupstregt kommunikasjonsapparat i KD har tillat oss å komme.

KD har kanskje ikke eksplisitt bedt Nesna om å avstå fra å møte en folkevalgt stortingspolitiker med utdanning som spesialfelt, men munnkurven de har gitt rektoren overfor pressen er et faktum. Det samme er det presset som gjorde at samme rektor avlyste hele møtet. Dette i frykt for å «provosere» noen.

Det er uansett spesielt, som SV-politikeren påpeker, at en rektor ved en uavhengig utdanningsinstitusjon får munnkurv av kunnskapsminister Isaksen.

Riktignok er Nesna en evig sinke i høgskolesektoren. NOKUTs studiebarometer viser at Nesna-studentene bruker minst tid på studier, og høyskolen er ellers mest kjent for de såkalte badestudiene sine. Det er mye å ta tak i, med andre ord. Man må allikevel stille spørsmålstegn ved Isaksens lynraske avgjørelse om å slakte selve gullgåsa, ved å stenge Nesnas lukrative utenlandsstudier. Høgskolen virker i alle tilfeller ikke bare kneblet, men bastet, bundet og ydmyket. Kall det gjerne *Fifty shades of Nesna*.

Gratulerer med ny rektor

Tirsdag ble det bestemt at den amerikanske lingvistikkprofessoren Curt Rice (52) blir ny rektor ved Høgskolen i Oslo og Akershus. De siste årene har Rice markert seg som en tydelig stemme innen høyere utdanning. Med sin evne til å løfte frem viktige debatter, er det mye som tyder på at han er rett mann for å sette Høgskolen på kartet i årene som kommer.

Universitas er en avis for og av studenter. Universitas er et nyhets- og debattorgan for lærestedene tilknyttet Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus (SiO). Universitas skal drive kritisk og uavhengig journalistikk, og være partipolitisk nøytral. Universitas arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale oppfordres til å kontakte redaksjonen.

Daglig leder: **Louise Faldalen Prytz**
l.f.prytz@universitas.no 22 85 33 36

Annonseansvarlig: **Geir Dorp**
geir.dorp@universitas.no 22 85 32 69

Besøksadr.: **Moltke Moes vei 33**

Postadr.: **Boks 89 Blindern, 0314 Oslo**

Epost: **universitas@universitas.no**

Web: **www.universitas.no**

Dagens sensurordning er en oppskrift på vilkårlighet

Sensorer til stryk

Kommentar

Torgeir G. Mortensen, idé- og debattredaktør i Universitas

Forestillingen om at karakterer blir gitt av kyn- dige og stabile sensorer har fått seg en stygg ripe i lakken. Den 25. februar skrev Universitas at to stu- denter, etter å ha klaget på sensuren, gikk fra karakteren B til stryk, og fra D til A. I etterkant har flere studenter delt lignende historier med oss. Dette tyder på at sen- surklussen ikke bare er snakk om enkelthendelser, men en del av en større tendens.

Noen vil at debatten skal handle om hvorvidt sensor skal få vite hvilken karak- ter studenten klaget på i utgangspunktet. Men å snakke om blind sensur er et blindspor. Krisen ligger ikke i klageordningen, men hos sensorene selv. Klagekarakte- rene viser at dagens sensur har lav *reliabilitet*, det vil si at målingene er ustabile og upålitelige. Lav

reliabilitet er grunn nok til å forkaste et fors- kningsresultat, og burde også være grunn nok til å vrake dagens sensursystem.

Den upålitelige karaktersettingen burde likevel ikke overraske noen. De fleste karakterer står og faller, tross alt, på én sensors vurdering. Den stygge hemmeligheten er at dette er en oppskrift på vilkårlig sensur, som kan sammenlignes med en studie av det israelske rettssystemet, der man så på hvilke søknader om prøveløslatelse dom- merne godkjente (Danziger, 2011). Mønsteret forskerne fant er slående. Sjansen for å godkjenne en søknad varierer med tiden siden forrige måltid. Rett etter at dommerne hadde spist ble over 60 prosent av søkna- dene godkjent. Deretter sank denne prosenten gradvis ned til under 10 prosent fram til neste matpause. En mett og uthvilt dommer er langt mer generøs, enn en dommer som er sulten og sliten.

Sensorer blir også påvir- ket av hvilken rekkefølge de retter eksamensbesvarelsene i. En studie ga 336 lærere tre eksamener de skulle sette karakter på

«Samlet viser fors- kningen at karakter- setting påvirkes av en rekke tilfeldigheter som har ingenting med kvaliteten på studentens arbeid»

Meninger

Universitas gir deg meninger fra verdens studentaviser

Trondheim

ISFIT-kommentaren i Under Dusken 10. mars inneholder noen gode poeng om hvilke målgrupper festivalen prioriterer og bookinger til kulturprogram- met. Dessverre har også denne saken om ISFIT mange faktafeil, og vi sitter igjen med følelsen av et ønske om kritikk for kritikkens skyld. At fred er blodig alvor er vi helt enige i, men ISFIT

har aldri uttalt å være en «fredsfestival». På isfit. org står definisjonen klart: ISFIT er «en internasjonal studentfestival med et tema av internasjonal sosial og politisk karakter». Det er også feil at Studentenes Fredspris deles ut av ISFIT, den deles ut under ISFIT. Prisen kom som et initiativ fra ISFIT i 1999, men det er en uavhengig komité som avgjør hvem som vinner.

Washington D.C

The Hatchet's editorial board is thrilled to see tan- gible progress on an issue that has been of utmost concern to us over the past several years – sexual violence prevention and education. It's a no-brainer: Students should vote yes on the referendum this week and call on GW to include mandatory prevention trainings at Colonial Inaugu- ration. This is a clear example of student leaders

following through on promises – namely, Student Association President Nick Gumas, who included the task on his platform during his campaign a year ago, and the leaders of Students Against Sexual Assault. It took much research, campaig- ning and discussion to first get this bill to the SA Senate and then onto students' ballots, and we applaud student leaders for their efforts.

Massachussetts

Harvard loves to tout it's statistics on diversity, and for good reason: From race to class to gender to orientation, the oldest university in the nation is also among the most inclusive. But when it comes to political heterogeneity, the numbers speak for themselves. A Crimson survey put the percentage of

conservatives in the class of 2018 at 15.7 percent, and the class of 2017 is not far behind at 15 percent. While these numbers most likely stem from a self- selection rather than an admissions bias, editorial at- tempts at satire like Warning: Do Not Enroll certainly don't attempt to alleviate this culture of exclusivity.

The Harvard Crimson
The University Daily since 1873

Under Dusken

The GW
Hatchet

ILLUSTRASJON: ØIVIND HOVLAND.

(Spear, 1997). En besvarelse fikk gjennomgående bedre karakter når lærere sensurerte den rett etter at de hadde satt karakter på en svak besvarelse. En svak besvarelse, på sin side, fikk enda dårligere karakterer når læreren nettopp hadde sensurert en god besvarelse. Med andre ord gjelder det å ikke levere inn eksamenen din rett etter klassens flinkeste.

Samlet viser forskningen at karaktersetting påvirkes av tilfeldigheter som har lite å gjøre med kvaliteten på studentens arbeid. Sensorer er ustabile og påvirkelige som alle andre. I dag er det en stor fare for at karakteren din er et resultat av sensors blodsukkernivå og rekkefølgen i eksamensbunken.

Dagens system tar dermed ikke studenten på alvor. Studenter rapporterer, ifølge studiebarometeret til NOKUT (Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen), at de i snitt jobber 35 timer i uka med studiene sine. I et studieår på ni måneder, er det totalt 1400 timer på lesesalen. Deler vi disse timene på antall tipoengs-emner får vi omtrent 230 timer per emne. All kunnskapen studentene har tillært seg i løpet av denne tiden skal deretter vurderes av én enkelt sensor under tidspress.

I dag sensurerer som regel faglærer eksamensbesvarelsene alene. Professor ved Høgskolen i Molde, Kai A. Olsen, har sagt til Universitas at sensuren «går som oftest bra», men muligheten for feil er noe større enn

før blind sensur ble introdusert. Men hvordan vet vi at det som oftest går bra? Det kan vi ikke vite før vi får innsyn i klagekarakterene, i par med den opprinnelige karakteren. Et register burde opprettes slik at vi får oversikt over hvor regelmessig to sensorer vurderer besvarelser ulikt.

Dersom det skulle vise seg at karakterene ikke er reliable, burde sensurordningen endres. Emnekarakterer burde ikke gis på bakgrunn av én eksamen, og en sensur, alene. Flere testinger vil gjøre den endelige karakteren mer pålitelig, og gi studenter en rettfærdig og pålitelig karakter.

debatt@universitas.no

Øyeblikket

av Aleksander Myklebust

Lyser opp: Vår Lund (t.v.), førstelektor ved HIOA, studerer fredagens solformørkelse sammen med studentene Endre Sæland (20) og Synneva Kolltveit (19). Det er 60 år siden vi hadde en tilsvarende formørkelse i Norge.

UNIVERSITAS

Tips oss

**tips@
universitas.no**

Følg oss

På papir hver onsdag,
på nett hele tiden:

www.universitas.no

facebook.com/UniversitasOslo

twitter: **@universitas_no**

instagram: **Universitassen**

For oppdaterte studentnyheter.

tilbød falsk master

sitets- og høyskoleavdelingen i KD Anne Grøholt.

KD ga den gangen skolen en frist til 15. august 2013 til å endre fremstillingen av skolens studie-tilbud på egen nettside.

Kommunikasjonssvikt

I et brev KD sendte til skolen i mars 2015 heter det at «Addictologi akademiet mener at saksbehandler hos KD har gitt sin godkjenning til nettsiden slik den

fremsto etter endringer». KD avviser i samme brev at en slik enighet har funnet sted, og sier det må ha skjedd en kommunikasjonssvikt. Også Müller Karlsen sier det har skjedd en misforståelse.

– Vi hadde kontakt med KD også i 2013, og ble over telefon enige om at vi hadde rettet seg til de retningslinjer vi fikk da. Det må ha skjedd en misforståelse i løpet av denne telefonsamtalen, sier Müller Karlsen i dag.

«Det er ulovlig å bruke disse uttrykkene på en måte som gir inntrykk av at utdannelsen fører til en mastergrad og at de er en del av norsk høyere utdanning.»

Anne Grøholt

Ba om utsatt frist

I februar 2015 tok KD igjen kontakt med skolen ettersom departementet mente at endringene som var utført på nettsidene ikke var tilstrekkelige. I tillegg ba KD Forbrukerombudet om å vurdere hvorvidt skolens bruk av master-tittelen er i strid med markedsføringsloven. Skolen mente derimot at de hadde rettet seg etter KDs bemerkninger og ba om utsatt frist.

– De fikk frist til 20. april til å endre nettsidene, og vi har også orientert Forbrukerombudet og bedt dem om å avvente å se på saken til fristen er utløpt, sier Grøholt.

Glipp hos de web-ansvarlige

AA hevder de har rettet seg etter innvendingen fra KD. Skolen betegner seg nå verken som en del av

«høyere allmenn utdanning» eller som et «privat universitet». Addiktolog Müller Karlsen sier også at de har tatt KDs anmerkninger til etterretning og at de har fjernet begrepene KD har reagert på.

– Vi har vært i kontakt med KD og forsøkt så godt vi kan å rette oss etter de anmerkningene de har gitt oss, sier han.

Når Universitas konfronterer han med at det enkelte steder på nettsiden fortsatt ser ut som de tilbyr «master i addiktologi», sier Müller Karlsen at det må ha skjedd en glipp blant de webansvarlige, og at han vil fjerne det så fort som mulig.

Startet i Sverige

I tillegg til Addictologi akademiet bruker skolen også betegnelsen FUN Norge. FUN Norge er opprin-

nelig en forkortelse på Fria universitetet Norden som har eksistert i Sverige i drøye 25 år. Bruken av Fria Universitet Norden er også i strid med norsk lov ifølge KD.

– Med bakgrunn i den tradisjonen som ligger til grunn i Sverige benyttet vi navnet som har eksistert lovlig i Sverige i alle disse årene. Etter anmodning fra Kunnskapsdepartementet har vi nå gjort de endringer de etterspør. Vi bruker i dag kun FUN Norge i vår markedsføring, ikke Fria Universitetet Norden, sier Müller Karlsen.

Grøholt i KD forteller at departementet i ytterste konsekvens kan politianmelde AA for brudd på Universitets- og høyskoleloven – Men vi har ennå ikke vurdert om det er aktuelt i denne saken, sier Grøholt.

linachr@universitas.no

Akademi eller Universitet?
«Mastergraden» som inntil helt nylig ble tilbudt av Addictologi Akademiet-systemet viste seg å ikke være godkjent høyere utdanning.

Riktig tittel: Avdelingsdirektør ved Universitets- og høyskoleavdelingen til KD sier at NOKUT-akkreditering er nødvendig for å kunne kalle seg et universitet.

FRIVILLIGE SØKES TIL HJELP MED INTEGRERING AV INNVANDRERKVINNER

"OASEN, kvinner krysser grenser" under Norsk Folkehjelp Oslo er en organisasjon som hjelper kvinner med innvandrerbakgrunn med å finne seg til rette i Norge. Vi arrangerer elementære språkkurs i henholdsvis norsk og engelsk i Oslo og omegn.

Det er vanligvis 10-17 personer på hvert kurs. Denne enkle jobben er ulønnet, men gir mye tilbake i form av interessante møter med personer fra andre kulturer og attest.

Vi trenger flere som kan lede SAMTALEGRUPPER i muntlig norsk. Hver gruppe vil ha en dobbelttime hver uke, der vi samtidig lærer om et tema og praktiserer norsk. Videre trenger vi personer til "kulturkveld" en gang i uken, der det er uformelle diskusjoner og litt andre aktiviteter. Lærere til datakurs og til trening for helse trenger vi også.

Er du interessert, vennligst kontakt Erlinda Muñoz (erlinda.munoz@oslo.folkehjelp.no) eller telefon 97 97 36 05 - 41 64 32 07.

NORSK FOLKEHJELP OSLO
OASEN, Kvinner Krysser Grenser

Hasjholdninger ove

Studentene ved UiO mener nå at alkohol er farligere enn cannabis. Holdningsendringene betegnes som dramatiske og overraskende.

Rus

tekst Sigurd Oland Nedreid
foto Haakon Jamtli Kristiansen

– Studentene ser nå på cannabis som mindre farlig enn alkohol. Dette er en dramatisk endring, sier Willy Pedersen, professor i sosiologi ved Universitetet i Oslo (UiO).

I følge rusforskerens ferske rapport mener studentene nå at alkohol oftere leder til skader og ulykker. For andre skadevirkninger rangeres cannabis og alkohol som omtrent like farlig, med unntak av mental helse hvor studentene mener cannabis er verst. Sammenlagt vurderes cannabis som litt mindre farlig enn alkohol.

Ny tendens

Willy Pedersen har forsket på rusmiddelbruk i mange år og står bak artikkelen funnene er hentet fra. Han betegner resultatene som overraskende, og sier det er første gang i norsk historie at alkohol bedømmes som farligere enn cannabis.

– *Gir holdningene grunn til å slå alarm?*

– Tvert imot. Studentenes oppfatninger minner om hva forskere har sagt i mer enn tjue år. Alkohol er temmelig farlig, og det er gledelig at studentene omsider aksepterer det. Samtidig har det blitt drevet mye uvettig skremelsespolitikk mot cannabis, som de nå forstår at hviler på sviktende grunnlag, svarer Pedersen.

Kan gå utover studiene

Generalsekretær Mina Gerhardsen i rusfeltets samarbeidsorgan Actis er bekymret over funnene og mener studenter er særlig sårbare for cannabisbrukens konsekvenser.

– Høyt cannabisforbruk kan være ødeleggende for evnen til å følge og gjennomføre studiene. Avhengighet kan påvirke personer resten av livet, sier hun og viser til at cannabis svekker hukommelse og læringsevne.

– *Påvirker ikke også alkoholmisbruk studentene negativt?*

– Alkohol og cannabis er skadelige på hver sine måter. Men vi vet at cannabisen blir stadig sterkere, og det er grunn til å tro

at dette vil øke skadepotensialet ved bruk, svarer Gerhardsen.

Hva er egentlig farligst?

Artikkelen som nå publiseres i *Scandinavian Journal of Public Health* viser at 27,5 prosent av de spurte studentene hadde brukt cannabis i løpet av de siste tolv månedene.

Gerhardsen mener vi hadde sett ulempene ved cannabis tydeligere om det var like vanlig som alkohol.

– Det er farlig å snakke ned skadepotensialet til cannabis. Noen snakker om at cannabis kan erstatte alkohol, men forskning viser at det ofte kommer i tillegg. Røyker du mye drikker du mer, sier Gerhardsen, og sier det er en klar sammenheng mellom frafall i

skolen og cannabisbruk.

Pedersen mener skadevirkningene av cannabis kan reduseres om rusmiddelet legaliseres.

– Når det gjelder de medisinske skadevirkningene er alkohol farligere. Men hasj er knyttet til en illegal økonomi og en kraftfull subkultur. Derfor går det ofte dårligere med ungdommer som røyker mye hasj enn dem som bruker mye alkohol. Mitt råd er derfor: hold dere unna cannabisen, sier rusmiddelforskeren.

Filosofistudenten «Peder» (25) lar seg ikke overraske over studentenes holdninger. Gjennom deler av videregående og i løpet av studietida røyket han hasj flere ganger i uka. Nå har

rrasker forskerne

Ingen god studieteknikk: Cannabisrøyking og frafall i skolen henger sammen mener generalsekretær i Actis, Mina Gerhardsen

Åpen dialog: Willy Pedersen ønsker en forsomsfri diskusjon om cannabis i Norge.
FOTO: NATHALIE WIK LYSTAD

at cannabisforbruket skal øke med holdningsendringene. Hun oppfordrer nå studenthelsetjenesten til å ta affære.

SIO helse vil ikke kommentere artikkelen direkte ettersom den ennå ikke er publisert.

– Vi er opptatt av temaet rus og har jobbet mye med dette. Vi har etablert et rusnettverk for drøfting av tiltak, er i dialog med Helsedirektoratet og gir informasjon om rus til studentene, skriver leder i SIO helse Kari Jussie Lønning i en e-post, som vektlegger at hun uttaler seg på generelt grunnlag.

Politiske endringer

Pedersen mener vi i første omgang bør avkriminalisere bruken av cannabis og følge nøye med på hva som skjer i de amerikanske delstatene som har legalisert stoffet. Dersom erfaringene der er positive, må vi tørre å ha en fordomsfri diskusjon her, mener han.

– For det første bør vi opprettholde en streng regulering av alkohol. Når det gjelder narkotikapolitikken, har vi brukt rettsvesen og politi i altfor høy grad. Over hele verden ser vi endringer, og Norge kommer helt sikkert til å følge etter, sier han.

Pedersen får støtte av filosofi-studenten.

– Jeg tror cannabisen blir svakere med færre skadelige virkninger hvis den dyrkes lovlig. Med legalisering kan man også innføre aldersgrense, og få bedre kontroll med selgere og kjøpere, sier «Peder».

han trappet kraftig ned og bruker stoffet rundt en gang i måneden.

– Hvorfor trappet du ned?

– Du blir litt pasifisert og vant til aldri å kjede deg. Det er lett å røyke seg stein i stedet for å finne på prosjekter. Nå legger jeg mer innsats i å få langvarige gleder, sier han.

Generasjon måtehold

«Peder» er ikke den eneste som trapper ned rusbruken. Undersøkelser viser at yngre mennesker i Norge bruker mindre alkohol, hasj og tobakkssigaretter enn generasjonene før. Willy Pedersen sier han nå ser konturer av en generasjon som vet mer om ulike stoffer og deres skadenivå. Han bekymrer seg mest for alkoholkonsumet til studentenes foreldre og besteforeldre.

Gerhardsen frykter på sin side

universitas@universitas.no

HVA ER FARLIGST?

I den ferske artikkelen *Which substance is most dangerous?* ble de spurte studentene bedt om å vurdere konsekvenser ved bruk av alkohol, tobakk og cannabis for somatiske lidelser, mentale lidelser, avhengighet, sosiale konsekvenser og vold, skader og ulykker.

RANGERT FRA 1 TIL 6

fra «not harmful» til «very harmful»

TOBAKK SNITT		3,41
ALKOHOL SNITT		4,69
CANNABIS SNITT		4,55

- 280 respondenter fordelt over flere institutter fra to fakulteter ved UiO.
- Aldri før har cannabis blitt rangert som mindre farlig sammenliknet med alkohol i Norge.
- Artikkelen skal publiseres i *Scandinavian Journal of Public Health*.

arabiske filmdager

KINO VICTORIA • OSLO • ARABISKEFILMDAGER.NO

16. – 19. APRIL 2015

SE DE BESTE FILMENE FRA VERDENS MEST AKTUELLE OMRÅDE

Fire dager med en god blanding av komedier, fengslende dokumentarer, engasjerende debatter, spennende gjester, konserter og fest.

STUDENTTILBUD 350,- (Ord. pris 470 .-)

Programmet slippes 26. mars. Se det på www.arabiskefilmdager.no

Festivalpasset kjøpes på Victoria kino og Saga kino og studentbevis må fremvises. Passet gir inngang til alle visninger, debatter og arrangementer og inngang til den legendariske festen **Arabian Nights**.

Vellykket foreningsførstehjelp

I 2013 hadde Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) bare 20 studentforeninger. Etter ett års intensiv satsning på *Operasjon HiOA* har tallet nå doblet seg.

Studentforeninger

tekst Pia Sandved Berg
foto Aleksander Myklebust

På fredag ble rapporten med resultatene fra *Operasjon HiOA* overrakt prorektor Olgunn Ransedokken ved Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA). Operasjonen hadde som målsetning å stimulere til økt organisert studentaktivitet på Høgskolen.

Det har vært svært få aktive studentforeninger på HiOA. Seniorrådgiver i SiO, Karl Kristian Rådahl Kirchhoff har ledet arbeidet, og sier seg godt fornøyd med tallene som blir presentert i rapporten.

– Mission accomplished, sier Kirchhoff til Universitas.

Ustrukturert engasjement

I 2013 hadde HiOA omtrent 20 studentforeninger og 17 000 studenter. Til sammenligning hadde Universitetet i Oslo (UiO) 270 studentforeninger og 27 000 studenter. Det har blitt spekulert mye i årsakene til at HiOA har hatt så lite organisert studentaktivitet, Kirchhoff mener at det er manglende organisering, ikke engasjement som er grunnen til det lave antallet.

– Studentene ved HiOA er engasjerte, og det var de også før Operasjon HiOA. Problemet var heller at det har vært svak organisasjonskultur på HiOA, så studentene trengte hjelp til å komme i gang med struktureringen, sier Kirchhoff.

Blant foreningene som er grunnlagt under operasjonen finnes Alexandria for bibliotek og arkiv-studentene, Kunnskapsløfterne for lærerutdanningen og Linjeforeningen på produktdesign som tre eksempler.

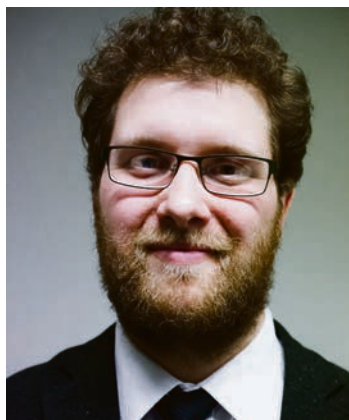
Positive tall

I følge rapporten er antallet studentforeninger på HiOA fordoblet siden 2013. Per november 2014 var det registrert 19 nye studentforeninger ved HiOA. I tillegg var to studentforeninger i oppstartsfasen, og tre var «forsøkt etablert». Dette har også resultert i at andelen tildelte midler fra Kulturstyret har

økt fra 6,2 prosent til 15 prosent.

Prorektor Olgunn Ransedokken er svært fornøyd med resultatet.

– Operasjon HiOA er kjempepositivt for høyskolen vår. Foreningsvirksomhet er viktig, fordi det setter studenter i kontakt med hverandre på tvers av fagmiljøer, og styrker det sosiale miljøet. Det kan gi bedre resultater i studiene og forebygge «drop outs» og ensomhet, sier Ransedokken.

«Mission accomplished!»

Karl Kristian Rådahl Kirchhoff, seniorrådgiver i SiO

Veien videre

I følge leder i SiO Foreninger, Gisle Hellsten, har Høgskolen hele tiden vært samarbeidsvillige og engasjerte i arbeidet med å styrke studentforeningene på HiOA.

– HiOA har vist en helt utrolig velvilje i denne prosessen, de har holdt en åpen dør hele veien, sier Hellsten.

For å sikre at den positive utviklingen fortsetter er det nå ansatt en person i 50 prosent stilling i SiO Foreninger som skal lede samarbeidet med studentforeningene på HiOA.

– Det er Høgskolens oppgave å forme sin egen læringsmiljøprofil. SiO skal bistå underveis, men det er HiOA som har hendene på rattet, sier Hellsten.

Fornøyd: Prorektor for utdanning ved HiOA, Olgunn Ransedokken, får overlevert rapporten fra Operasjon HiOA. Hun er fornøyd med utviklingen som har skjedd på Høgskolen det siste året.

Vinn-vinn-operasjon

Studentforeningene fungerer som en partner for Høgskolen fordi de gir tilgang til studentenes meninger og behov. Det er et viktig samarbeid, mener Kirchhoff.

– I tillegg ser det bra ut på CVen

å ha hatt verv i en studentforening.

Også studentene tjener på dette samarbeidet, fordi de får mer innflytelse. I tillegg er det sosiale aspektet ved studentforeninger viktig, sier Kirchhoff.

– Man får nye og flere venner,

og et større faglig miljø. Mange studenter sliter psykisk, og opplever studietiden som ensom. Studentforeninger er en sosial arena, og kan motvirke eller bedre slike situasjoner.

piasbe@universitas.no

Journalistopplæring med løn

- Effektiv opplæring i moderne avisjournalistikk
- 6 måneder med teori og praksis i Firda og sjølvvald avis
- Produksjon av nyhende, reportasjer og blogger
- Øving i video, foto, frontredigering og datajournalistikk
- Praktikantløn i heile læretida
- Du skriv nynorsk, har stå-på-vilje og vil bli journalist
- Vi tek inn søkjarar med ulik utdanning og bakgrunn
- Opplæringa startar i Førde 24. august
- Meir om praktikantstillingane på www.nynorskavissenter.no

«Ballasten eg fekk kan ingen høgskule gi meg like fort»

PRAKTIKANT MALENE INDREBØ-LANGLO

Søknadsfrist 15. april

nynorskavissenter.no

Nynorsk
AVISSENER

Hva skal du stemme?

I mylderet av lister som stiller til valg til Studentparlamentet på UiO kan man lett miste oversikten. Derfor har vi bedt toppkandidatene fortelle hva som er viktigst for deres lister.

Studentvalg

tekst Pia Sandved Berg

1. Hva er den viktigste saken for deres liste?
2. Hva skiller deres liste fra de andre listene?

Hvem mangler: Blå liste hadde ikke anledning til å stille på bilde, og Grønn liste møtte ikke opp, til tross for at de selv satte tidspunkt for fotografering.

Marius Myhre

Blå liste

1. Vår viktigste sak er psykisk helse blant studenter. Vi vil prioritere å korte ned køene til studenthelsetjenesten, ved å få et samarbeid med Oslo kommune.
2. Vi har ikke høytflyvende idealistiske ideer, men velger heller å fokusere på studentenes konkrete behov. Vi er en pragmatisk liste.

Jonas Nilsen

Grønn liste

1. Vår aller viktigste sak er å få stoppet den oljefinansierte forskningen på universitetet i Oslo.
2. Fokuset på klima og miljø, og fokuset på faktisk å få gjennomslag for våre miljø- og klimapolitiske saker.

Jor Hjulstadt Tvedt

Venstrealliansen

1. Hvorfor er en student mindre verdt enn en arbeidstaker eller en elev? Vi vil ha en lovfestet norm for godt læringsmiljø, og varslingsvern.
2. Vi skiller oss ut på vårt kjønns-, miljø-, og internasjonale perspektiv.

Kaja Elisabeth de Ru

Samfunnsviterlista

1. Vi ønsker å få tilrettelagt praksis i alle bachelorprogrammer. Studentene får da en kobling mellom teori og praksis, en fot innenfor arbeidslivet, og blir mer selvsikre på egen kompetanse
2. Vi er partipolitisk uavhengige, og trenger derfor ikke å lete etter løsninger med ideologisk hold. Vi fokuserer på enkle og konkrete tiltak.

Hans Christian Paulsen

Liberal liste

1. Vi vil at enkeltstudenten skal bli tatt på alvor. Universitetet skal utvikle hele mennesker, ikke bare kjøre studentene gjennom pølsefabrikken.
2. Vi er tøffere på det konkrete og er ikke redde for å kreve at ting skal skje nå, og ikke en gang i framtida.

Heidi Bang

Sosialdemokratene

1. Vi vil jobbe for et mer likestilt universitet. Blant annet er det under 30 prosent kvinnelige profesorer på UiO, og dette må vi gjøre noe med.
2. Vår politikk er basert på store og viktige verdier, som like muligheter til utdanning og solidaritet. Dette uttrykker vi gjennom praktisk politikk og gode løsninger på eget universitet.

Julie Sørle Paus-Knudsen

Realistlista

1. Vår viktigste sak er helt klart psykisk helse. 23 prosent av studentene på UiO sliter med psykiske problemer, og det må tas på alvor.
2. Vi jobber hele tiden for konkrete saker, vi er pragmatiske og har god kontakt med fagutvalgene.

Barbro Årnes

Internationalista

1. Vi ønsker å få representanter for de som bor i SiO-boliger inn i Studentparlamentet. Ingen representerer dem for øyeblikket, og det er viktig at de får en stemme som kan fremme deres ønsker og behov.
2. Vi tar en internasjonal vinkling på alt, samtidig som vi prøver å være så nøytrale som mulig i de fleste politiske saker for å sikre at det politiske miljøet er åpent og inkluderende.

Misfornøyd: Bystyremedlem Abdullah Alsabeeh synes det er en altfor lav andel studenter som sykler og mener det sittende byrådet ikke har gjort jobben sin.

Krever sykkel-løft

Svært få studenter i Oslo bruker sykkel. – Skyldes dårlig tilrettelegging, mener bystyrerepresentant Abdullah Alsabeeh (AP).

Reisevaner

tekst Andreas Løhren
foto Aleksander Myklebust

I en reisevaneundersøkelse utført for Oslo kommune kommer det frem at kun fem prosent av studenters reiser er med sykkel. Til sammenligning gjennomføres åtte prosent med bil. Tilsvarende sykkelandel blant studenter er på 40 prosent i Uppsala og 60 prosent i København.

– Det skyldes dårlig tilrettelegging for sykkel generelt i Oslo. Det er for eksempel dårlig forbindelse mellom sentrum, studentboligene og utdanningsinstitusjonene, sier Abdullah Alsabeeh (Ap).

Han er medlem av Oslo bystyre og fraksjonsleder i Samferdsels- og miljøkomiteen. Han peker på at studenter i andre nordiske byer sykler mye mer, og mener tallet må bli høyere i Oslo.

For dårlig

Alsabeeh mener Venstres byråd for samferdsel ikke har gjort jobben sin, og ønsker selv i større grad å samarbeide med studentmiljøene for å øke andelen syklist.

– Vi i Arbeiderpartiet vil se på muligheten for å lage en holdningskampanje på Universitetet

og Høgskolen hvor vi kan ha en spesifikk undersøkelse rettet mot studenter, sier han.

Tallenes tale er klar, og det haster å gjøre noe, mener Ap-politikeren.

– Det langsiktige målet er at andelen reisende studenter som sykler skal være et sted mellom 30 og 40 prosent. Man forventer at studenter ikke kjører bil med tanke på økonomi, men undersøkelsen viser jo noe annet, sier han.

Reiser kollektivt i stedet

Guri Melby (V) er byråd for miljø og samferdsel forklarer den lave sykkelbruken med det godt utbygde kollektivtilbudet.

– Månedskortet er rimelig og gjør det veldig attraktivt å reise kollektivt. Dessuten har Oslo fremdeles et stykke igjen før vi er en skikkelig sykkelby, men det er

noe vi jobber med, sier hun.

Byrådet la frem en ny sykkelstrategi rett før jul hvor det viktigste tiltaket er å bygge et tettere og tryggere sykkelveinett. Melby mener studentenes sykkelbruk vil følge naturlig dersom tilbudet blir bedre.

Aldri mer

Byråd Melby mener også at Alsabeehs utspill er urimelig, og at det aldri har blitt gjort mer for syklistene enn i løpet av de tre årene Venstre har sittet i byråd.

– Jeg har fremdeles til gode å se forslag fra Arbeiderpartiet som vil

bidra til å gjøre byen enda bedre som sykkelby, sier hun.

Men også Melby lar seg overraske over bilbruken.

– Jeg tror vi må bruke både pisk og gulrot for at studenter skal gå, sykle og reise kollektivt oftere. Vi vet at færre parkeringsplasser for bil er et effektivt virkemiddel, så det er noe studiestedene bør vurdere, sier hun.

Farlig og risikabelt

Leder i Velferdstinget i Oslo og Akershus Sigrid Mæhle Grimsrud synes det er leit at andelen studenttrafikk på sykkel er så lav.

Hun er imidlertid ikke overrasket.

– Oslo er ikke en god sykkelby. Det er farlig og risikabelt å sykle. Rutene fra studiestedene er ikke komplette og det er mye tyveri av sykler både utenfor studentboliger og institusjoner, sier Grimsrud.

Lederen i Velferdstinget mener det viktigste i denne saken er konkrete forslag som er gjennomførbare og ikke bare tomme ord.

– Et prøveprosjekt med bysykkelstativer ved Kringsjø studentby og Blindern er for eksempel et forslag til utvidelse av bysykkeltilbudet i Oslo, foreslår Grimsrud.

andreloh@universitas.no

Sykler til tross: Annikka Rø studerer psykologi på Universitet og sykler fra Bislet og opp til Blindern til tross for dårlige sykkelveier. – Det må lages tydeligere sykkelveier for at folk skal gidde å sykle. Det kan jo være farlig.

Mye tyveri: Lyder Røed studerer ved Norges Musikkhøgskole og synes det går fortere å sykle enn å reise kollektivt. Noe av det første han fikk høre da han flyttet fra Bergen til Oslo var det høye antallet sykler som blir stjålet. – Det er mange tyverier, og jeg tror det skremmer mange fra å sykle.

Stor risiko: Stefan Lie går på lærerutdanningen ved Høgskolen og sykler fra Lambertseter til skolen omtrent to ganger i uken. Han er glad i å sykle, men synes det er risikabelt. – Med en gang jeg kommer ned i sentrum blir det livsfarlig å sykle på grunn av trikkeskinnene. Jeg blir nervøs hver gang jeg kommer i sentrum.

«Oslo er ikke en god sykkelby og det er farlig og risikabelt å sykle.»

Sigrid Mæhle Grimsrud,
leder i Velferdstinget

Lovbrudd på Stavanger Universitetssykehus

Et forskningsprosjekt på Stavanger Universitetssykehus måtte avsluttes etter brudd på helseforskningsloven. – Handlet mer om penger enn kirurgi, mener prosjektleder.

Helseforskningsloven

tekst Erika Kristine Ribu

Stavanger Universitetssykehus (SUS) brøt helseforskningsloven §§ 9 og 25, ifølge Statens helsetilsyn. Avvikene gjaldt manglende godkjenning fra Regional komité for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (REK) Vest.

Forskningsstudien *Prostatkreft, aktiv overvåkning, psykoterapi og livskvalitet* ved SUS skulle teste om psykoterapi i grupper, eller samtaler og undervisning i pasientgrupper sammenliknet med ingen intervensjon, kunne gi bedre livskvalitet og/eller minske stress hos menn med prostatakreft som ikke var blitt operert ennå.

Forutsetningene REK hadde satt for å godkjenne prosjektet var at det ikke skulle opprettes noen såkalt forskningsbiobank, som innebærer lagring av biomateriale, samt at et informasjonsskriv til REK måtte revideres.

Brudd på helseforskningsloven

Etter at prosjektet hadde pågått i to år, fant Stavanger universitetssykehus (SUS) alvorlige avvik i forutsetningene fra Regional komité for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (REK) Vest. Forskningsledelsen ved SUS avsluttet derfor prosjektet og meldte fra til helsetilsynet.

– Under behandling av saken fant vi brudd på flere bestemmelser i helseforskningsloven, blant annet at prosjektet ikke hadde gyldig godkjenning fra REK og at forskningsleder hadde opprettet biobank uten samtykke, sier Susanne Lie i Statens helsetilsyn.

Disse avvikene bryter med helseforskningsloven §§ 9 og 25.

Forskningsansvar

Forskningsdirektør Stein Tore Nilsen ved SUS, påpeker at institusjonen selv har ansvar for internkontroll av forskningsprosjekter.

– Vi tok derfor selv affære og meldte fra til datatilsynet og helsetilsynet. Som forskningsansvarlige er vi pliktige til å følge med, og har god samvittighet for SUS' åpenhet i denne saken, sier Nilsen.

– Hva var grunnen til avvikene?

FOTO: SVEIN LUNDE/ HELSE STAVANGER

– Overlegen som ledet forskningen kunne ikke jobben sin godt nok, sier Nilsen.

Et økonomisk spørsmål

Overlegen som startet forskningsprosjektet, Gunn Iren Meling, var ansatt kirurgforsker og urolog hos SUS i tre år. Meling hevder at SUS' beslutning om å avslutte prosjektet handler mer om økonomi enn om reelle avvik.

– Prosjektet lå an til å bli dyrt, og jeg forstår at det kunne bli risikofyllt for SUS. Det handlet lite om kirurgi og om mye penger. Men måten det ble avsluttet på, kunne vært gjort mer elegant, sier hun.

Forskningsdirektør Nilsen av-

viser Melings påstand om at beslutningen gjaldt penger.

– Økonomi var overhode ikke med i våre vurderinger. Avvikene Meling hadde ansvar for var så alvorlige at den eneste løsningen var å avslutte prosjektet, sier Nilsen.

Avvikene

SUS fant avvik på punktet som angikk at et revidert dokument måtte sendes inn til godkjenning. Meling mener på sin side at dokumentet ble sendt inn, og viser Universitas det reviderte dokumentet som ble sendt til REK 9. Desember 2013.

– Siden hørte jeg ikke noe fra REK, og regnet derfor med at dokumentet var i orden, sier Meling.

Nilsen mener at selve søknadsskjemaet er av liten interesse og at SUS må forholde seg til betingelsene REK setter for å gjennomføre prosjektet.

Videre forklarer Meling at hun søkte om råd hos forskningsledelsen på SUS om biobanken, og ble rådet av en konsulent i ledelsen til å opprette en generell biobank.

Nilsen anerkjenner at Meling fikk råd fra konsulenten om å starte arbeidet med en generell biobank, men fordi REK aldri godkjente biobanken anser fors-

kningsdirektøren også dette som et avvik.

Oversett

Etter at søknaden om biobanken ble sendt til godkjenning, fikk Meling beskjed om at SUS stilte seg kritisk til å finansiere prosjektet videre. Hun ba deretter om et møte med ledelsen.

– Jeg ville forklare mer om forskningsprosjektet for ledelsen, kanskje de ikke visste nok. Jeg ønsket også å vise videoer av pa-

sienter som hadde fått bedret livskvaliteten etter prosjektoppstart. Men de hadde allerede bestemt seg og ønsket ikke å høre, sier hun.

Etter møtet fikk Meling beskjed om at prosjektet var avsluttet og forlot sin stilling ved sykehuset.

– Det var dumt at vi ikke fikk til prosjektet, men sånt skjer. Ved en annen anledning vil jeg forhåpentligvis kunne fortsette forskningen, avslutter Meling.

erikakr@universitas.no

R:A:W

RECOGNITION-ALERT-WINDOW

Rå & ufiltrert ny musikk. Du hørte dem først!

Extended Ground // Joel Ring + gjester

Fredag 27. mars kl.18.00, Norges musikkhøgskole
Bill:100/50/studenter gratis. Servering.

Norges musikkhøgskole
Norwegian Academy of Music

nmh.no

Målbundet: Torgeir Knag Fylkesnes, stortingsrepresentant fra SV, sliter med å finne ord til å beskrive KDs oppførsel.

ARKIVFOTO: NICOLAY WOLDSDAL

Raser mot høyskoleknebling

KDs mediemunnkurv fikk Nesna til å avlyse møte med folkevalgte representanter.
– Helt vanvittig, mener SV-topp.

Munnkurv

tekst Torgeir G. Mortensen

– Dette er en oppførsel som ikke hører hjemme noen steder. Eller bare i regimer som vi ikke vil sammenligne oss med, sier en oppgitt

Kneblet: Sven Erik Forfang, rektor ved HiNe, innrømmer at han fikk munnkurv av KD.

FOTO: PRIVAT

Torgeir Knag Fylkesnes.

Stortingsrepresentanten fra Sosialistisk venstreparti reagerer kraftig på at Kunnskapsdepartementet (KD) har gitt Høgskolen i Nesna (HiNe) strengt forbud mot å uttale seg om nedleggingen av utenlandsstudiene ved høyskolen.

– Det virker som om departementet har gitt en fri institusjon munnkurv i en sak som det er viktig å få klarhet i på Stortinget, sier han.

To dager før han skulle møte representanter fra høyskolen på Stortinget ble Fylkesnes oppringt av HiNe. Høgskolen fortalte Fylkesnes at de ikke ville møte han likevel, og at all videre kommunikasjon måtte tas gjennom KD.

Tvungen nedlegging

Temaet for møtet mellom KD og høyskolen var KDs tvangsnedleggelse av tidligere godkjente utenlandsstudier ved HiNe (se faktaboks). Fylkesnes mener det virker som om HiNe er offer for forskjellsbehandling.

– Når de må legge ned så mange studier umiddelbart vil det ha stor effekt for studentene og for økonomien til høyskolen, sier han.

HiNe avlyste møtet med Fylkesnes samme dag som ledelsen ved høyskolen møtte KD. Fylkesnes vil nå ha klarhet i om KD har presset høyskolen. Han har sendt et skriftlig spørsmål til Stortingets president der han spør om

KD har antydning til HiNe at de ikke burde møte til Stortinget.

Benekter munnkurv

Espen Aasen, assisterende departementsråd i KD, mener det er en fullstendig feiltolkning å si at KD har gitt HiNe munnkurv. Han hevder dessuten at ingen i KD har bedt rektoren ved HiNe om ikke å møte Fylkesnes.

– Det er viktig å presisere at KD svarer utelukkende på spørsmål fra media som angår avtalen mellom HiNe og Gostudy. Torgeir Knag Fylkesnes er stortingsrepresentant, og ikke en representant fra media. Om han skal møte representanter fra høyskolen er det et forhold mellom ham og HiNe, sier han.

Aasen i KD forteller at HiNe og departementet har blitt enige om å gå i dialog med Gostudy så raskt som mulig, med sikte på å avvikle utenlandsstudiene.

– Siden KD har trådt inn i avtalen mellom Nesna og Gostudy, er det naturlig at KD nå skal håndtere alle mediehenvelser, sier Aasen.

Redd for å provosere

Ifølge Sven Erik Forfang, rektor ved HiNe, ble han oppringt av KD lørdag den 14. mars. Han hevder departementet sa at han ikke fikk lov til å uttale seg til pressen før KD og HiNe skulle møtes den 17. mars.

– Jeg oppfattet det som en munnkurv, sier han.

Forfang forklarer at KD og høyskolen sammen ble enige om at departementet fra nå av skal ta hånd om medieforespørsler angående nedleggingen av utenlandsstudiene. Det var KD som forslo at de skulle ta over kontrollen.

– Hvorfor avlyste dere møtet med Fylkesnes?

– Vi ville avvente KDs håndtering av saken, og vi ville dessuten ikke provosere noen med å møte på Stortinget, forklarer Forfang.

Autoritetsmisbruk

Fylkesnes kaller oppførselen til KD i denne saken for «helt vanvittig».

– Dette er en form for knebling av høyskolen. Det står helt klart i loven at de skal ha autonomi og selvstyre. Jeg tror aldri det har skjedd at en rektor har blitt fratatt muligheten til å uttale seg i offent-

ligheten. At han i tillegg ikke tør å møte på Stortinget er mer enn drøyt, tordner Fylkesnes.

Han forteller at han sliter med å finne ord på hvilke signaler KDs oppførsel sender ut.

– Dette er et klart autoritetsmisbruk. KD bruker sin autoritet til å skremme høyskolen til ikke å tørre å involvere seg.

Kunnskapsdepartementet ble forelagt de siste uttalelsene til Fylkesnes, men fikk ikke tid til å svare på dem.

torgeigm@universitas.no

«Badestudier» avvikles

- Den 18. juni 2014 ba Kunnskapsdepartementet om at alle statlige utdanningsinstitusjoner skulle avvikle de såkalte «badestudiene» sine.
- Dette betyr at kjente tilbud som exphil på Bali vil forsvinne. I dag er det over 1000 norske «badestudenter».
- Departementets hovedargument er at de er skeptiske til den faglige kvalitetssikringen av slike studietilbud.
- Mens Høgskolen i Oslo og Akershus og Høgskolen i Buskerud og Vestfold får fortsette sitt samarbeid med den kommersielle organisasjonen Kulturstudier, må Høgskolen i Nesna avslutte samarbeidet med Gostudy, et lignende selskap.

«Dette er et klart autoritetsmisbruk. KD bruker sin autoritet til å skremme høyskolen til å ikke tørre å involvere seg.»

Torgeir Knag Fylkesnes, KUF-medlem og stortingsrepresentant fra SV

Han blir høgskolens nye rektor

ARKIVFOTO: HANS DALANE-HVAL

Den amerikanske lingvistikkprofessoren Curt Rice overtar som rektor ved Høgskolen i Oslo og Akershus i sommer.

HiOA

tekst Petter Fløttum og Geir Molnes

– Jeg gleder med til å bli kjent med ansatte og studenter, og sammen med dem og våre samarbeidspart-

nere skrive HiOAs neste kapittel, sier Curt Rice i pressemelding.

Tirsdag bestemte høgskolestyret ved Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) hvem de vil ansatte som ny rektor. Valget falt på Curt Rice (52). Det bekrefter HiOA på

sine nettsider.

Amerikaneren har bodd i Norge siden 1993. Som professor i lingvistikk ved Universitetet i Tromsø (UiT), var han den eneste eksterne søkeren av de tre gjenværende kandidatene. Tidligere har

Rice vært prorektor ved UiT og leder for Senter for fremragende forskning i teoretisk lingvistikk. Han har tidligere begrunnet hvorfor han ønsker å elde HiOA på følgende måte:

– HiOA er en av de største institusjonene i Norge innen høyere utdanning. Den har interessante utfordringer som virker spennende å jobbe med.

Rice vil begynne i jobben som rektor 1. august i år.

– En dyktig leder

Lederen for Studentparlamentet ved HiOA, Tord Øverland, er godt fornøyd med valget av Rice som rektor.

– Curt Rice er en veldig dyktig leder. Han har vist en god tilnærming til ledelse i høyere utdanning og har en veldig god forståelse av sektoren, mener han.

– Gjennom denne prosessen har jeg blitt kjent med noen vanvittig dyktige ledere i akademien, og det har vært et vanskelig valg. Men jeg er veldig fornøyd med valget, sier Øverland, som satt i instillingsrådet som anbefalte styret å ansatte Rice.

Håper på økt synlighet

Øverland mener at en av de viktigste oppgavene Rice vil få i starten, er å posisjonere Høgskolen på en tydeligere og klarere måte.

– Alle skal vite at det er HiOA du kommer til når du skal vite noe om profesjonsnære utdanninger. Vi har bygget organisasjonen i fire år, og nå har vi rommet til å gjøre det, sier Øverland.

Studentlederen håper også at Rice vil gjøre HiOA mer synlig i offentligheten, og at framover spiller en viktigere rolle i debatten om høyere utdanning.

Vil bli universitetsrektor

I en pressemelding fra HiOA sier Rice at Høgskolen har en viktig rolle i å støtte opp om landets velferdstjenester.

– HiOA leverer kompetanse til samfunnet gjennom utdanninger, forskning og utviklingsarbeid på viktige områder som blant annet skole, helse og teknologi. Vi må dyrke frem fagmiljøer på toppnivå og en suveren administrasjon som legger til rette for kjerneoppgavene, sier den påtroppende rektoren.

Høgskolens lenge uttalte mål om å bli et universitet har vært kontroversielt. Rice understreker at han vil jobbe for å fullføre den planen.

– Vi skal sette tydelige fotavtrykk både nasjonalt og internasjonalt, og selvsagt skal vi bli universitet, sier han.

universitas@universitas.no

Studere på Svalbard?

Universitetssenteret på Svalbard tilbyr studier i
biologi, geologi, geofysikk og teknologi

Søknadsfrist: 15. april
Mer info: www.unis.no

kulturredaktør: **Julie Kalager**
julika@universitas.no 926 29 873

reportasjeredaktør: **Ingrid Gipling**
i.e.gipling@universitas.no 481 05 754

KULTUR

Norgesmesterskap i middelmådighet

SELVREALISERING: Den amerikanske drømmen foreldre spyr over sine barn med et «You can be whatever you want to be, honey!», har fått rare utslag i Norge. Forrige uke kunne vi lese om et norgesmesterskap i stillstand, og i løpet av helgen har norgesmesterskapet i papirflykasting gått av stabelen også. Jada,

alle trenger å føle at de gjør noe nyttig og ikke alle kan bli statsminister. Men hva skjedde med tiden da alle skulle «bli noe i media, liksom»? Det kunne man være tålelig fornøyd med, der man satt og beundret sitt eget bylinebilde i papiravisa. Men nå har barna med hybrisforeldrene blitt voksne, og mens svake evner har

tatt knekken på mang en ambisjon, har bekreftelsesbehovet bare vokst seg større. Patrick (22) må ha noe å stille opp med på julaften, og blir med på NM i hårbørsting, kretsmesterskap i tissing og NM i byråkratiske språkvendinger.

ILLUSTRASJON: KJERSTI JOHANNE BARLI

Pretensiøst pisspreik

I Norge gremmer vi oss over elitisme, og vi sparker heller oppover enn nedover. Men vi har våre snobber vi også, de er bare litt vanskeligere å få øye på.

Kåseri

Torgeir Gjendem Mortensen,
debattredaktør i Universitas

Snobbene finnes i mange varianter, men kjennetegnes først og fremst av en sterk aversjon for andres smak. Men denne avsmaken spiller seg ut på flere måter. I Norge er det kanskje mulig å skille ut to hovedgrupper av snobberi. Den ene tradisjonen går ut på å heve seg over andre på bakgrunn av sin egen fortreffelige estetiske sans, mens den andre bruker moral til å se ned på snobbene som setter opp slike estetiske hierarkier.

Det er kanskje enklest å fremkalle bildet av smakssnobben. Et klassisk tilfelle ble skildret i Roald Dahls novelle *Taste*. Alle har på et tidspunkt møtt på et eksemplar av *connoisseurs* Richard. Hans fjes er ubehagelig. Hans underleppe er hengende og våt. Han er den hovne snobben med forakt for enhver ukultivert smakscelle. I tillegg til forakt for de som vet mindre, plages han av bitter sjalusi for de som vet mer. Han er sarkastisk, men uten et spor av selvironi. Pretensiøst beskriver han en vin som om det var en person:

«En fornuftig vin», kunne han si, «ganske sjenert og unnnvikende, men likevel fornuftig.» Eller, «en vin med godt humør, velvillig og munter – litt uanstendig kanskje, men likevel med godt humør.»

Sosiologisk forskning har også identifisert denne klassiske snobbetyper i Norge. Vegard Jarness siterer en kvinnelig kunstner i 20-årene, som synes det er trist med personer som har IKEA-bilder hengende på veggen, og bilige standardbøker fra bokklubben i hylla. «Mine venner er opptatt av musikk, kunst og klesstil... De fleste, i alle fall... De andre... Det er de vi kaller for sauer», sier hun og ler.

Det finnes derimot flere typer snobber i det norske landskapet enn smakssnobben. Den mest oppsiktsvekkende utleveringen av én av disse typene, kommer fram i en studie av Ove Skarpenes. Den er basert på 113 intervjuer med nordmenn han kategoriserer i den «øvre middelklassen». Skarpenes spurte blant annet respondentene sine

Gutten som tissa i buksa

VAGINALSTATEN: På Stuenes skole i Aust-Agder blir gutter pålagt å urinere sittende. Rektor ved skolen håper at dette skal forebygge urinsøl på gulvet, et problem som hittil har kostet skolen betraktelige summer i rengjøringskostnader. Elevene får heller ikke ha vannflaske i timene, trolig for å hindre den pubertale tran-gen til å urinere utenfor toalettskålen.

En viss politihater og misogynist sier at dette er en genistrek fra den gode, gamle vaginalstaten: –Nå koser ‘em sæ, feministene! Dette er symbolsk kastrering! Å tvinge den overlegne mannen ned på klosettskålen (Hele sitatet fikk ikke plass. Det ble kuttet ned, klippet av, skåret bort, skjært i små biter eller revet bort om du vil).

Ukas dikt av Magnus Jens

Send inn ditt dikt til universitas@universitas.no

Kurt Schwitters leker ikke studentdemokrati

Kurt Schwitters leker ikke Merz eller Dada
fümms bö wö tää zää Uu:
Kurt Schwitters kan spørre seg hvor-for de åtte studentutvalsrepresen-tantene bare i spørsmål som angår personvalg ikke skal få si sin mening

rakete rinnzekete
Det Kurt Schwitters sier i klar tale er at det i studentpolitikken ved Univer-sitetet i Oslo (UiO) rår en grunnleg-gende mistro overfor de andre, der det ikke er mulig at demokratiske prosesser kan foregå åpent uten at

noen kommer til å misbruke det
rakete rinnzekete
Kurt Schwitters leker ikke fora som skal snakke studentenes sak på fremtidens universitet
Rrumpff tillff toooo?
Kurt Schwitters leker ikke Ursonate

«Mine venner er opptatt av musikk, kunst og klesstil... De fleste, i alle fall... De andre... Det er de vi kaller for sauer»

Kvinnelig kunstner i 20-årene

hvordan de vurderte litteratur. Majoriteten svarte at de hadde problemer med slike litterære rangeringer. Flere virket å se på rangeringen av litteratur som en moralsk svikt. En kvinne mente at å si at Kjartan Fløgstad var en bedre forfatter enn Margit Sandemo, var en typisk ar-rogant holdning. Det var nedlatende overfor alle dem som faktisk likte Sandemo bedre. En annen kvinne fortalte om hennes venn som «leste Shakespeare på sengen mens han tok notater». Stakkaren følte et behov for å rettferdiggjøre seg overfor henne, med at han gjorde det av interesse og at det ikke bare var «pretensiøst pisspreik.»

En mann i Skarpenes sin studie, tilsynelatende ivrig et-ter å massere sitt moralske ego, forteller at han «ville synes synd på en litteraturviter om denne sa at Karl Ove Knaus-gård var en bedre forfatter enn en krimforfatter. Han ville synes det var stakkarslig.» Det som kjennetegner alle disse informantene, er ikke bare at de vegrer seg mot å si at noe er bedre enn noe annet, men at de også fordømmer folk som kommer med slike rangeringer.

Forskningen viser oss derfor at vi tar ganske feil om vi tror det bare finnes kultur- og smakssnobber. Den nor-ske faunaen domineres av en nyere art. Vår politiske og økonomiske egalitarisme er et perfekt habitat for den moraliserende snobben. Utdanningsinstitusjonene våre produserer disse snobbene som på et samleband. Grufulle småbarnsfedre som abonnerer på ukebladet *Smaken er som baken*. Vulgære masterstudenter som sprader rundt med tidsskriftet *De gustibus non est disputandum* under armen. Kvalme byråkratkvinner som stadig befinner seg i lyt-teavstand til diskusjoner om kulturell smak, og som alltid ser på det som sin jobb å bryte inn og ødelegge, «men dere må huske på at smaken er subjektiv», viftende med sin selv gode pekefinger.

De moraliserende snobbene mener også at deres eget hjemmebryggede snobberi er den eneste typen som burde tillates. En tredje kvinne fra Skarpenes-studien mente «at å si at Solstad er bedre enn Liza Marklund var intellektuelt snobberi, og åndssnobberi skulle man vokte seg vel for.»

Det finnes neppe noen av oss som har et så selvsikkert ego at det ikke har behov for litt ekstra stimulering. Snob-beri virker å komme like naturlig for oss som ambisjoner, men er selvsagt langt enklere å realisere. Men hva er alternativet? Verden hadde neppe vært særlig bedre uten pretensjoner. Og hvis snobberiet gir oss lykke, hvem kan fortelle oss at denne lykken er falsk eller mindreverdig? Det trenger vi en snobb til.

torgeigm@universitas.no

MIN STUDIETID

tekst Hanna Skotheim
foto Adrian Nielsen

HVEM:	Trond Berg Eriksen
STUDERTE:	Klassisk filologi og religionshistorie ved Universitetet i Oslo
NÅR:	1964–1970, doktorgrad i 1975
AKTUELL SOM:	Professor i idéhistorie ved Universitetet i Oslo, og Morgenbladets etiker. Pensjonerer seg til sommeren.

Språksulten sjonglør

– **Nå som jeg** har blitt eldre og alt går langsommere, skjønner jeg ikke helt hvordan jeg fikk tiden til å strekke til som student, sier Trond Berg Eriksen.

Den snart pensjonerte professo-ren går inn på kontoret sitt, der han er omringet av bøker på alle kanter. Studenten Eriksen måtte sjonglere mellom papparollen, jobb som konduktør på trikken, og mastergrad i filosofi for å få ting til å gå opp.

– Jeg satte meg aldri ned og funderte over hvilke mål jeg had-de i livet. Ting gikk over stakk og stein, og det var full guffe hele ti-den, forteller han.

Etter grunnskolen reiste Erik-sen fra hjemstedet Øvre Eiker til Drammen. Der tok han examen ar-tium på latinlinjen, før han vendte snuta mot hovedstaden – da som kyndig i både latin og gresk.

– Jeg likte godt å lære latin fordi jeg kunne pusle med det for meg selv. I tillegg var språket fjernt og eksotisk. Siden jeg hadde lett for å lære meg den kompliser-te grammatikken, bidro det bare til at språket ble enda mer interes-sant, sier Eriksen.

Det var han ganske alene om å synes. Sammen med bare to andre studenter studerte han klassisk filologi ved Universitetet i Oslo (UiO). Etter å ha fullført graden i filologi og religionshistorie, samt en mastergrad, skrev han doktor-gradsavhandling om Aristoteles.

– Jeg ville bruke språkkunnska-pene mine mens jeg fortsatt hadde mulighet. Det er ikke ofte man mø-ter en gammel greker som kan opp-friske kunnskapen min, sier han.

I tillegg til klassiske språk, har han lært seg fransk, tysk, og italiensk.

Han fikk øynene opp for ita-liensk da han tok turen til Italia flere ganger i løpet av studietiden. Der lærte han mer om historien i landet han selv omtaler som «et digert friluftsmuseum».

– Det går ikke an å unnsnippe historien i Italia. Løper du fra en ruin, snubler du i en annen.

Tysken lærte han i løpet av et studieopphold i Zürich i Sveits. Selv om turen var en del av utdan-ningen, var det først og fremst alpene som trakk idéhistorikeren til landet.

– Hver lørdag og søndag gikk

jeg på fjelltopper, også leste jeg ved siden av, sier han.

Mens han var der, engasjerte han seg i den internasjonale student-foreningen.

– Jeg fikk æren av å invitere daværende statsminister Trygve Bratteli for å snakke om velferds-staten Norge. Det husker jeg som veldig hyggelig. Som alle nord-menn som reiser ut, er vi stolte av landet vårt, og vi vil gjerne fortelle om det, sier Eriksen.

Til sommeren starter han pen-sjonisttilværelsen. På hytta midt i skogen gleder Eriksen seg til å ta fatt på mylderet av notater. Håpet er å få skrevet en bok eller to.

– Jeg har alltid interessert meg for idéhistorie og spørsmål som hvor vi kommer fra.

Kunnskapen har han hentet fra de over tusen bindene han har liggende på hytta, hjemme og på diverse kontorer.

– Ettersom jeg studerte på 60-tallet, var studiet bokbasert. Jeg kan fortsatt ikke tenke meg å arbeide med faget mitt på noen annen måte enn gjennom bøker.

reportasje@universitas.no

PÅSKESPELIAL

tekst: Adrian Holm illustrasjonsfoto: Aleksander Myklebust

TF: Etter at apokalypsen ble et faktum, har teologisk fakultet tiltrukket seg mange fortapte sjeler. Enkelte frykter nå en militant mobilisering av fanatiske bibelforskere.

Prestestudentene

Prestesønnene ved Det teologiske fakultet er de eneste som har ønsket apokalypsen velkommen med åpne armer; dommedag er endelig her, og det er bare et tidsspørsmål før Jesus vender tilbake og henter den salige menighet. Det er i alle fall det de påstår selv, uten at noen guddommelig makt har latt høre fra seg ennå.

Dommedag har vist seg å være god reklame for teologene. Særlig juristene – som aldri hadde særlig gode sjanser til å komme til paradiset i utgangspunktet – har strømmet til fakultetsskapellet i hopetall. Teologistudentene er naturligvis glade for å få litt oppmerksomhet for en gangs skyld. Ifølge ryktene er det enkelte som ønsker å utnytte situasjonen til å gjeninnføre heksebrenninger og korstog mot humanistene i Guds navn.

DOMMEDAG PÅ

Hvordan takler universitetets studenter

Karl Johan er en ødemark. Sentralbanestasjonen står tom. Der det en gang pleide å være et Storting, er det nå et digert krater i bakken. Atomkrigen har gjort verden til et ugjestmildt sted, hvor kun de mest hensynsløse har livets rett. Mat- og vannmangelen har tatt rotta på de fleste. Oslo er ikke lenger slik vi kjenner det.

Men enkelte ting har ikke forandret seg så mye som man kanskje skulle trodd. På Universitetet i Oslo har apokalypsen gjort livet hardt, men studentene som fortsatt er i live, gjør alt de kan for å opprettholde sine gamle levemåter.

MAT-NAT: Biologene på naturvitenskapelig fakultet har sett seg nødt til å ta av laboratoriets rikholdige fauna for å dekke næringsbehovet.

Matnat-studentene

Omstendighetene til tross, er stemningen ganske god på Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet. Særlig nerdene på informatikk har alltid tenkt at å leve i en postapokalyptisk verden høres ganske kult ut. Men overraskende nok har det vist seg at hundrevis av timer i Fallout 3 og diverse zombiespill faktisk ikke bedrer dine egne overlevelsessevner. Avansert matematikk, fysikk og biologi har dessverre få bruksområder i en primitiv og brutal verden. Kjemistudentene, derimot, har endelig fått anledning til å leve ut sin indre Walter White. En velplassert kjemisk bombe kunne nok gitt tilgang til et av byens mange barrikaderte matlagre. Da er det bare synd at naturviterne er i (om mulig) enda dårligere fysisk form enn humanistene. Derfor består hverdagen stort sett i å beundre Kate Upton-plakatene på laboratoriet, mens de bruker sine siste hjemmelagde batterier på å spille Pokémon på en gammel Game Boy.

UNIVERSITETET

nter en postakopalyptisk fremtid?

HF: Humanistene finner både trøst og næring i lesestoffet på Sophus Bugge-biblioteket.

Humaniorastudentene

Etter at støvet fra atomkrigen hadde lagt seg, innså studentene ved Det Humanistiske fakultet raskt akkurat hvor unyttige studiene deres faktisk er. Det viser seg at menneskeheten har like lite bruk for kunsthistorikere og leksikografer i postapokalypsen som i den siviliserte hverdag. De fleste tør ikke si det, men for mange er den nye verden egentlig en befrielse. Jobb kom de jo aldri til å få, så det å subbe bortover Sophus Bugge-biblioteket i raggsokker og busserull hver dag er kanskje ikke så langt unna det livet de hadde sett for seg i utgangspunktet.

Dessverre har det vist seg at et liv tilbragt i en saccosekk med vannpipe og Dostojevskij ikke forbereder deg særlig godt på møtet med apokalypsen. I en verden hvor kun de sterkeste overlever, er det ikke plass til mange museologer. De få humanistene som fortsatt er i live, har for lengst brukt opp det meste som er av provianter på fakultetet, og ingen orker å ta løpeturen til sentrum for å lete etter mat. Den eneste næringskilden som gjenstår, er den billige pappvinen, men den er det til gjengjeld masser av.

For å holde humøret oppe samles de resignerte humanistene på Uglebo hver kveld, for å holde quiz og synge på 60-talls-rockelåter. På de kaldeste kveldene er det vanskelig å holde tilbake tårene når Heideggers samlede verker blir kastet på bålet. Ved sengetid blir det holdt gravalvorlig høytlesning fra Menon; noen ting endrer seg tross alt aldri.

SV: Antropologene på SV-fakultetet var tidlig ute med å adoptere en kannibalistisk diett. Til tross for at dette har vist seg å være et strategisk klokt valg i postapokalypsen, har det også reist visse bekymringer hos de øvrige studentene på fakultetet.

Samfunnsviterne

I likhet med sine humanistiske artsfrender har de overlevende på Det samfunnsvitenskapelige fakultetet heller ikke funnet særlig mange gode bruksområder for det de har lært på studiet sitt. Statsviterne var selvsagt raskt ute med å forme sine egne små politiske partier, i håp om å bevare det ærverdige statssystemet vi hadde før. Slik naivitet har ingen plass i postapokalypsen, og de fleste politikerstudentene ble følgelig spist av kulturellevitistiske antropologer, som unnskyldte seg ved å hevde at kannibalisme er akseptabel atferd i mange av verdens stammesamfunn.

De tapre psykologistudentene har selvsagt forsøkt å holde SV-fakultetet sammen ved å tilby terapi til de som måtte ønske det. De færreste har hjerte til å si nei når en storøyd jente med blond hestehale ber deg legge deg ned på en sofa og fortelle om følelsene dine. Enkelte av profesjonsstudentene viste imidlertid sitt sanne, stormannsgale jeg etter å ha foreslått at kun de med profesjonsutdanning burde få ha lederstillinger i statsviternes politiske system. Heldigvis har også disse blitt ofre for antropologenes kannibalistiske rettferdighetssans.

PÅSKESPESIAL

Legespirene

Studentene på Det medisinsk fakultet er naturlig nok ettertraktede i den postapokalyptiske hverdagen. Atomkrigen viste seg for mye å takle selv for den elskede velferdsstaten vår, så hver gang man skrubber opp kneet eller mister armen, er det medisinstudentene man bør henvende seg til.

De snilleste flinkis-jentene som avla den hippokratiske ed litt for seriøst, ble dessverre et lett bytte all den tid de løp rundt i legefrakkene sine og forsøkte å hjelpe alle og enhver. Derfor har fakultetet nå blitt et lukket samfunn hvor man kun får hjelp i bytte mot ressurser. Selv ikke psykologi- og tannlegestudentene som hevder at de *egentlig* hadde tenkt til å studere medisin, slipper inn. Det å låse noen dusin unge jenter med et subtilt konkurranseinstinkt inne i samme bygning over mange uker, har dog resultert i akkurat så mye drama som du kan tenke deg, og mer enn ett tilfelle av uvøren skalpellbruk har funnet sted.

▼ **MED:** Apokalypsen har gjort legehverdagen til en realitet litt tidligere enn medisinstudentene hadde regnet med.

JUS: Når det er mangel på v-gensere og blåstripede skjorter, kan det bli krangel om selv de minste ting på juridisk fakultet.

Jusstudentene

Ved Det juridiske fakultet er egentlig alt som det pleier; jusstudentene krangler så slipsnålene fyker veggimellom. Mange av advokatspirene er frustrerte over at ingen bryr seg om alle A-ene deres lenger, og lar dette gå utover hverandre. I mangel på akademiske resultater å vise til, har det blitt enda mer prestisje å ha den stiveste dressen og de mest firkantede skoene enn før. Derfor er det like sannsynlig å finne en jusstudent på raid på Ferner Jacobsen som på Bunnpris.

Til tross for juristenes strategiske plassering midt i sentrum, har de ikke klart å utnytte ressursene sine særlig godt. Store lagre med perleøredobber, pelsstrikker og cordfløyelsbukser er ikke mye å leve av når vinteren setter inn. For å få mat på bordet har noen av de svakere studentene blitt gitt til antropologene i bytte mot kaffebønner og kyllingsalat – en god handel, ifølge forretningsadvokatene.

debattredaktør: **Torgeir G. Mortensen**
debatt@universitas.no 454 72 320

Frist: **søndag klokka 17**

Legg ved portrettfoto. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innleggene.

IDÉ OG DEBATT

NETTDEBATT

Si din mening på universitas.no

Katastrofalt late studenter

« Det finnes ikke late studenter, bare mislykket pedagogikk. UiO, og ikke minst HF, er en pedagogisk katastrofe av dimensjoner. Denne kronikken beskriver utilsiktet et fenomen den selv ikke omtaler: mislykket pedagogikk i et system som er misantropisk, likegyldig og middelmådig. **HF-studenten**

Så studenten selv har minimalt med ansvar, HF-student? Skulle ønske noen hadde fortalt meg det da jeg pugget til hjernen kokte.

Du skal ha bra størrelse på skylappene dine om du har gått gjennom minst ett semester på HF uten å ha støtt på et eneste eksemplar av daffestudenten.

Språkstudent på bachelor

«Daffe» studenter er ikke noe eksklusivt HF-problem, slike studenter eksisterer på alle mulige nivåer. Å legge all skyld på studenter for å så vise til «ansvar for egen læring» er ansvarsfraskrivelse fra universitetenes side. Når både undervisningen og øvingenene har gått gradvis nedover de siste tiårene, er det ikke rart

at humaniora faller i kvalitet.

Humaniorastudent

Når det er sagt fritar ikke dette oss som studerer her at hovedansvaret for utdanningen ligger på oss selv. Er man misfornøyd så er den fine tingen med et universitet at man har frihet til å gjøre noe med det gjennom å utforske faget sitt på egenhånd. Det kan være verdt å minne om at et universitet er ikke det samme som en skole.

Et sted vi alle kan begynne er å komme forberedt til undervisning, stille spørsmål og utfordre forelesere og seminarledere. Ikke minst, undersøke ting på egenhånd, være nysgjerrige og la interessen vi (forhåpentligvis) har for faget drive oss fremover. Man studerer tross alt for å lære og å forstå nye ting, ikke for å få en god karakter. Om ikke annet vil dette være en handling som vil bidra til å undergrave et «misantropisk, likegyldig og middelmådig» system, slik «HF-studenten» formulerte det over.

Gustav
Jørgen Pederson (HF-stipendiat)

Hentet fra debatten til kulturkommentaren «Late studenter ødelegger humaniora»

« Skulle ønske noen hadde fortalt meg det da jeg pugget til hjernen kokte »

Språkstudent på bachelor

TWITTER

studentnyheter på 140 tegn

Birgens @kmelve Vi har måttet gjøre oppmøte obligatorisk. Alt for mange som bare uteligger seg fra undervisningen uten synlig grunn.

18. mar

Unnasluntnere på Det humanistiske fakultet

Birgens @kmelve Ja, men det blir nok litt sjokkartet for de som faller ut fordi det ble for krevende. Må ofte minne dem på at de er heldtidsstudenter

18. mar

Glemske HF-studenter

Birgens @kmelve Mange liker å bli holdt i ørene, faktisk. Vet ikke om det er bra eller hva. Selvdisiplin er svært ulikt fordelt.

18. mar

50 shades of humaniora

supercamilla Hun der filosofistudenten på #paradisehotel beviser jo egentlig bare det at late studenter ødelegger humaniora.

19. mar

Glemte å tenke på #fellesskapet

vafelhektor profesor plan får forelesing notat; 15 min snakke om pensum; 30 min rant om dårlig pensum; 15 min anekdote; 1 t egne meninger

19. mar

Hvor ble det av pausa?

EdwardWBjornson Leser i kantina på Blindern. Ser opp fra boka. Ser en gammel mann spise to munnful-ler spaghetti på en gang. Ser aldri opp igjen.

19. mar

Dagens fryktløse student

Atomvåpen sikrer fred

Atomvåpenforbud

Karl Ludvig Reichelt, pensjonert professor i medisin. Han var sivil internert krigsfange i Hong Kong under japanernes okkupasjon i 1941–45.

I forrige ukes Universitas meldes det at det med stor begeistring ønskes forbud mot atomvåpen. Dette er en livsfarlig politikk. Atomvåpnene er den sikreste garantien vi har mot nye verdenskriger, gjennom prinsippet om «mutual assured destruction» eller MAD. Hadde det ikke vært for muligheten for utslettelse, hadde mange av de mest alvorlige konflikter for lengst eskalert ut av kontroll. Historisk kan særlig to situasjoner nevnes:

1: Opprøret i Ungarn i 1956. Det var utenkelig at USA ville intervenere nettopp på grunn av det faktum at man da måtte risikere å holde USA's byer som gisler.

2: I 1968 prøvde Tsjekkoslovakia å innføre en mer human og liberal form for kommunisme under president Alexander Dubček. Jeg var i Tsjekkia og hørte til min skrekk at nesten alle mente at USA ville intervenere. Jeg holdt dette for utelukket nettopp på grunn av atombalansen, og det viste seg da også at da østblokken invaderte, satt NATO stille å så på.

La oss tenke oss en atomnedrustet verden. For det første, hvordan skal man kontrollere dette i stater med diktatur? Noen bortgjemte bomber kan være avgjørende for seier i en krisesituasjon.

« Totalt atomvåpenforbud er å sage av den frihets gren vi sitter på »

Blir det konflikt med stormakter involvert, og den ene siden taper, er det nesten sikkert at denne parten raskest mulig vil skaffe seg atomvåpen for å redde sin innflytelse, ideologi og samfunnsystem. Den som først får våpenet kan i realiteten diktere sine betingelser. Kunnskapen om atomvåpnenes mulighet kan ikke fjernes, og med teknologiens utvikling blir de lettere og lettere å lage.

På tross av innbitt motstand mot overgivelse i Japan i 1945, var betingelsesløs kapitulasjon uungåelig. Mot atomvåpen var det ingen mulig motstand. På grunn av denne enkle oversikt er det uungåelig at stormakter vil ha atomvåpen. Ikke-spredning og lignende begrensninger i antallet er mulige aksjonsområder. Totalt atomvåpenforbud er å sage av den frihets gren vi sitter på.

Mao Tse Tung forsvarte Kinas atombombeambisjon med følgende historie: I en fransk dal bodde flere bønder. En av dem solgte gården sin og dro avsted og fikk opplæring i våpenbruk. Der kjøpte han seg også hest, våpen og rustning. Han duk-

ket så opp i sin hjemlige dal og forkynte at han deretter skulle beskytte sine tidligere naboer, men han måtte selvsagt ha betalt for dette. Den første naboen som mukket, fikk en rask avskjed med livet og deretter betalte de andre. For pengene ble knekter innleiet, våpen og opplæring fulgte, og etterhvert ble et lite slott bygget. De arbeidende masser var hjelpeløse mot ridderen og hans leiesvenner.

Uten en troverdig «backing» fra en atommakt, er ethvert forsvar verdiløst i lengden, enten man liker dette eller ikke.

Vi må bedre læringsmiljøet ved UiO

Studenttrivsel

Heidi Bang, Leder og 1. kandidat for Sosialdemokratene

Kapasiteten til den psykiske helsetjenesten i Studentsamskipnaden i Oslo (SiO) er sprengt, og studier som SHoT-undersøkelsen viser at studenter sliter mer enn andre samfunnsgrupper. Det er et tydelig signal på at studiehverdagen med sine varierte utfordringer kommer som et sjokk på mange. Det er viktig at vi, som studenter, stiller krav til helsetjenestene våre, og Sosialdemokratene vil selvsagt jobbe for å utvide de psykiske helsetjenestene til SiO. Samtidig er vi nødt til å jobbe med bedre forebyggende tiltak. Universitetet har et like stort ansvar for å hindre at studentene blir syke som SiO har for å hjelpe dem når det går galt. Sosialdemokratene ønsker en helhetlig satsning på undervisningskvalitet og læringsmiljø ved Universitetet i Oslo (UiO). Gjennom en slik satsning vil UiO få bedre studenter og studentene vil få en bedre hverdag og opplevelse ved UiO.

Det er et velkjent faktum at forskning veier tynne enn undervisning ved utdanningsinstitusjonen vår. Forskningskompetanse er det som vekt-

legges mest i ansettelser og ved opprykk. Dette gir de ansatte personlige incentiver til å bruke tiden sin på forskning, i stedet for å engasjere seg i å bli gode undervisere. Undervisningskompetanse må være avgjørende ved ansettelser i mye større grad enn det er i dag, og fortsette å være en prioritet ved opprykk. Studentene fortjener faktisk folk som anser det som et privilegium å få lære opp framtidens samfunnsborgere, ikke en byrde.

Men studiehverdagen handler ikke bare om det som skjer i auditoriene. Studenter skal trives på universitetet. Ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet har de vist stor vilje og kreativitet i forsøket på å imøtekomme disse utfordringene. For å få et universitet for alle er fakultetene nødt til å lære av hverandre og dele positive erfaringer. Studenter skal bli mottatt av en fadderuke med et tilbud som passer for alle, både faglig og sosialt, og det bør være selvsagt at den faglige oppfølgingen og veiledningen skal komme allerede i første semester. For å få en bedre hverdag, må vi stille krav og jobbe sammen.

Studenter som trives, presterer bedre. Det vinner alle på! Godt valg!

« Undervisningskompetanse må være avgjørende ved ansettelser i mye større grad enn det er i dag, og fortsette å være en prioritet ved opprykk »

Vi er ikke redde for å snakke om kroppspress

Kronikk

Cecilie Kappelslåen,
studentstyreleder ved Norges idrettshøgskole

Kropp, kosthold, prestasjon og følelser står i en eller annen form på agendaen vår hver eneste dag som studenter på Norges idrettshøgskole (NIH). Derfor er det mildt sagt overraskende at Maria Terese Kittilsen, medstudent på NIH og journalist i Universitas, skriver at vi ikke tar ansvar for problemstillingen som hun mener er et stort problem på høyskolen (Universitas 18. mars). Vi diskuterer kroppspress hver eneste dag. Vi er ikke redde for å snakke om det.

På NIH er vi opptatt av solid fagkunnskap. Det finnes for lite fagkunnskap om hvordan nye medier og den raske utviklingen av nye kanaler påvirker kroppspress. Det er blant annet derfor vi i studentstyret nylig arrangerte debatten Kropp + Medier = Problem? 3. mars. Arrangementet ble møtt med begeistring fra både ledelse, faglig ansatte og studenter på NIH. Hele debatten ligger ute i opptak på www.nih.no for de som er interessert. I videoen ser vi fag- og bransjefolk, både fra NIH og andre steder, diskutere temaet, og ordet var også fritt i salen. Kittilsen var en av dem som tok ordet, og understreket hvor glad hun var for at diskusjonen også tok opp kroppspress på NIH og ikke bare i mediene. I dag, to uker etter, skriver hun at NIH som institusjon ikke tar ansvar i en slik debatt. Det syns vi er rart.

Satser på psykisk helse

Kittilsen sa selv i debatten at hun opplever kroppspress på NIH. Det er trist og alvorlig, og hun er ikke alene. Hun viser til læringsmiljøundersøkelsen fra 2010 som viste at 36 prosent av studentene mente studier ved NIH kunne utløse misnøye med egen kropp. Vi er enige

med Kittilsen i at dette burde vært fulgt opp, og vi har etterlyst at kroppspress blir inkludert i kommende læringsmiljøundersøkelser.

Læringsmiljøundersøkelsen er bare et av flere initiativer vi i studentstyret har tatt, for at problematikken skal holdes høyt på dagsorden. Vi samarbeider med ledelsen om dette. Vi er ikke redde for å snakke om kroppspress med rektor, direktør, studiesjef og fagansvarlige.

I teksten nevner Kittilsen et kurs i ernæring som en versting. Hun brukte det også som eksempel i debatten. Der ble hun svart av en annen student, som sa at hun ikke opplevde mer kroppspress som følge av kurset – men derimot en sterkere bevisstgjøring om kosthold. Når Kittilsen skriver at oppgaver der studentene må veie sin egen mat serveres «helt ukritisk», tar hun feil. Fagmiljøet diskuterer dette og de andre kursene på NIH kontinuerlig og grundig, for å finne de mest hensiktsmessige måtene å gjennomføre kursene. Vi i studentstyret følger med på og følger opp problemstillingene. Det nevnte kurset hører hjemme i Seksjon for idrettsmedisinske fag – en seksjon der vi finner ledende forskere på ernæring, kroppspress og spiseforstyrrelser. De er heller ikke redde for å snakke om kroppspress.

Vi har vilje – og evne

Norges Idrettshøgskole og studentstyrets «vilje til å ta kampen mot kroppspresset» er manglende, skriver Kittilsen. For studentstyrets del kunne vi ikke vært mer uenig. Hvorfor skulle vi ellers invitere til debatt? Hvis ikke vi hadde vilje til å ta temaet på alvor – hvorfor skulle vi diskutere dette med ledelsen med jevne mellomrom? Vi opplever også god vilje fra ledelsen. Vår rektor Kari Bø har tatt opp kroppspress i begge sine immatrikuleringsstaler. Samme dag som Kittilsens tekst sto på trykk, publiserte NIH en sak om kroppspress og spiseforstyrrelser blant idrettsungdom – et arbeid som har fått

«Temaene kropp, ernæring og følelser er et minefelt hvor det er lett å trå galt»

internasjonal oppmerksomhet. NIH-professor Jorunn Sundgot-Borgen er blitt godt kjent for å sette temaet på dagsorden, og har flere stipendiater som jobber med problemstillinger knyttet til ernæring, kropp og trening. På Seksjon for kroppsoving og pedagogikk skrives det masteroppgaver om ungdom og kropp knyttet til TV-programmet «Prosjekt perfekt». På NIH Fitness' fagdag 13. mars var halve dagen viet til bevissthet om egen rolle som trener eller instruktør. I tillegg bør det nevnes at psykisk helse er en stor studentpolitisk satsing i år. Dette vet Kittilsen, som selv sitter i Velferdsstinget. Vi i studentstyret jobber med denne saken internt, og jobber blant annet for å få inn en helsesøster på NIH en gang i uken. Temaet er med andre ord så godt som over alt på NIH. Det viser at høgskolen og studentstyret ikke er redd for å ta ansvar.

Hadde Kittilsen tatt kontakt med oss i studentstyret, hadde hun visst at vi har både vilje og evne til å sette kroppspress på dagsorden. Vi kunne opplyst henne om konkrete tiltak og planer. Men vi har ikke hørt fra henne før teksten sto på trykk. Vi er ikke redde for å snakke med henne, eller med andre journalister. Kittilsen skriver at NIH-studenter er «tydelig redd for å uttale seg i media». Det er feil. Vi er kritiske og skeptiske hvis vi opplever at faktagrunnlaget er feil og at våre motiver blir feiltolket. Det var dette som var tilfellet med de to studentene Kittilsen nevner. Først den ene og så den andre kom til oss og ba om råd, etter at de hadde blitt intervjuet, og deretter følt seg ført bak lyset når de fikk sitatsjekk. De trakk seg fra intervjuene – ikke fordi de ikke torde å mene noe, men fordi de opplevde at meningene deres ble forvridd. Studentstyret ble kontaktet forrige semester for å komme med et utsagn til saken, da vi ba om tid til å tenke før vi svarte, trakk Universitas intervjuet. Kittilsen har rett i at vi lærer mye om kropp og trening her på skolen, men vi lærer også å være kritiske til kilder og unngå forutinntatthet. Det er vel et ideal for journalister også?

Kjør en redelig, saklig og faglig debatt

Temaene kropp, ernæring og følelser er et minefelt hvor det er lett å trå galt. Vi veier våre ord på gullvekt for ikke å støte noen eller bli fremstilt med andre verdier enn de vi har. Vi er påpasselige, men vi er ikke redde. Vi ønsker debatten velkommen, men den må være redelig, saklig og faglig. Det opplever vi dessverre ikke at Kittilsens tekst bidrar til. Vi skal likevel gi henne rett i følgende:

Ja, NIH-studenter er nok mer opptatt av kropp enn for eksempel språk- eller historiestudenter.

Ja, NIH-studenter er ofte i god form og går gjerne i tights og treningstøy.

Ja, det finnes kroppspress på NIH. Men nei, vi er ikke redde for å snakke om det.

FAKSIMILIE: UNIVERSITAS 18. MARS

Din trygghet blir ivaretatt ved UiO

FOTO: OLA SÆTHER/ UNIFORM

Sikkerhet

John Skogen,
Eiendomsdirektør ved Universitetet i Oslo

Vi leste artikkelen om strømstans i forrige ukes Universitas, og oppdaget enkelte faktafeil som kan være egnet til å skape frykt blant universitetets studenter og ansatte. Vi ønsker derfor å komme med noen klargjørende opplysninger.

Det er ikke slik at studenter eller ansatte kan bli inne-sperret i bygningene, verken i tilfeller av strømstans eller når dørene er gått i lås av andre grunner – som når man befinner seg inne i bygningene etter at de er stengt for natten.

Nødåpnere er installert ved alle inn- og utgangsdører ved Universitetet i Oslo (UiO).

Alle nødåpnere er funksjonelle, og de er forskriftsmessig merket.

Ved strømbruddet som rammet bygningene våre på Blindern, gikk noen dører i lås, blant annet i Eilert Sundts hus. Publikum ble stående på innsiden av dørene og påkalte vaktpersonale som åpnet dørene. Det var imidlertid ingen som forsøkte å trykke på nødåpnerne. Dette er døråpnere som er fullt ut funksjonelle, og de blir benyttet daglig av folk som er i bygningen etter stengetid. Hvis det hadde vært tilfelle at dører i bygningene våre ikke lot seg åpne i nødsfall, ville det vært et alvorlig avvik fra sikkerhetsforskrifter. Heldigvis er det ikke slik.

Eiendomsavdelingen er ansvarlig for å ivareta sikkerhetssystemer og beredskapsarbeid ved UiO. Vi jobber nå med flere tiltak etter strømstansen. Ett av dem er å se på merkingen av nødåpnerne. Selv om det er gjort forskriftsmessig i dag, vil vi vite: Hvorfor trykket ingen på nødåp-

«Hvordan kan vi sørge for at bryterne blir sett, og brukt, av akkurat de som trenger dem, akkurat når de trenger dem?»

neren i akkurat dette tilfellet? Hvordan kan vi sørge for at bryterne blir sett, og brukt, av akkurat de som trenger dem, akkurat når de trenger dem? Det er en stor og sentral utfordring for oss å sørge for at viktige meldinger og instruksjoner når fram i våre fysiske omgivelser.

Sikkerheten og trygghetsfølelsen til studenter og ansatte er vår aller høyeste prioritet, og vi jobber kontinuerlig og på mange hold for at disse skal styrkes.

Flytta på dej!

Det blir ingen studentmakt før studentene selv skaper den.

Valg

Morten Grinna Normann, 2. nestleder for Liberale Studenter og ungdomskandidat for Oslo Venstre

Til høsten er det kommunevalg, og bystyret i Oslo skal settes sammen på nytt. Oslo kommune er landets klart største, med et budsjett på rundt 60 milliarder, flere tusen ansatte og et mangfoldig tjenestetilbud. Oslo er også landets største studentby, og kommunen har en finger med i spillet i alt fra studentboliger til bysykler. Det bør vi være med på å bestemme over.

Mange studenter er folkeregistrert der de opprinnelig kommer fra. De er folkeregistrert i Fredrikstad, på Stryn, i Brønnøysund og i Stavanger, men de bor og studerer i Oslo. Det gir oss et demokratisk underskudd. I Oslo rundt vi nylig 650 000 innbyggere. Mer enn 10 prosent av disse er studenter, men mange er folkeregistrert andre steder. Det reduserer vår makt over utviklingen i byen vår. Vi studenter kan, dersom vi velger det, bli en velgergruppe intet parti kan overse»

fristen for å få stemmerett er 30. juni. Selv med en hektisk eksamensperiode rekker du det helt fint.

Det handler i bunn og grunn om hvor du lever. Du kjører T-bane i Oslo, griller i Oslos parker, bader på Bygdøy, går på legevakten på Hausmanns gate om du blir akutt syk, og du drar på byen i Oslo. Alt dette reguleres, og betales, av kommunen. Å folkeregistrere deg til Oslo gjør at du får være med på å bestemme over alt dette. Det gir deg makt, det gir studenter makt, og det vrir politikken i en bedre retning.

Lokalpolitikere er ofte dårlige på å ta høyde for at studenter er en stor gruppe i sin by. Bystyret trenger flere studenter i styre og stell, og studentbyen Oslo trenger at vi søker makt. Den eneste måten å gjøre det på er å gripe makten selv, og flytte til dit du faktisk bor. Hvis mange nok gjør det innen 30. juni i år blir Oslos studenter en kraft å regne med i lokalvalget. Som samtidspoeten Alina Devецerski sang: Du måste flytta på dej!

PS: Stem gjerne på Venstre også.

Frafall, finansiering og fleksibilitet

Humaniora

Joakim P. Berg, Humanist med jobb

Julie Kalagers spenstige brannfakkell om late humanister i forrige ukes Universitas førte trolig til flere kaffe-i-halsen-ulykker på øvre Blindern. Hvis målet er å fiske etter en forsvartale for den likegyldige HF-studenten, er den et godt agn. Jeg biter gjerne.

Jeg skal ikke forsvare de «motiverende» plakatenes på pauserommet i 8. etasje i Treschows hus – de kan fylle enhver med eksistensiell angst – men et par andre punkter kan kommenteres.

Mye blekk er blitt kastet bort i debatten om humanioras nytteverdi i det siste (les: siden «nytteverdi» ble universitetets fremste astrum quod et nos petimus), en debatt som langt ifra er avsluttet. Både fakultetet, som har innført ARB-ennene, og mange andre har kommet frem til at magien oppstår i kombinasjon med annen kompetanse, en erfaring også jeg deler.

Dermed er det ikke så katastrofalt i seg selv om det skulle stemme at HF-studentene bruker bare 25 timer i uka på studiene. Det viktige er at de øvrige 18 timene, hvis arkitekturstudentenes eksempel er til etterfølgelse, brukes på aktiviteter som kan kombineres med studiefaget. Foreninger, tillitsvern, relevante deltidsjobber og tidsskrifter er utmerkede stier, selv om de er noe gjengrodde på øvre Blindern.

Overgangen til andre fagfelt er også en attraktiv – og beslektet – forklaringsmodell: Som Kalager skriver, faller mange inn på humanistiske fag fordi filosofi er gøy (en utmerket begrunnelse for et studievalg!), for så å bytte til andre fagfelt når slutten på de fete Lånekasen-årene truer. Vi får kanskje ikke gode humanister av dette, men jeg tror vi får utmerkede informatikere og jurister.

Studieveksel, som koster fakultetet dyrt, bidrar betraktelig til de svake tallene, men forklarer ikke hele frafallet. I rapporten «Tiltak mot frafall ved Det humanistiske fakultet» fra 2014 siteres en studie fra 2005 som viser at 27 prosent av humanistene ble «ikke student» etter første studieår, mens tallet for andre fakulteter er lavere. Men om alle gjentar den selvopplyllende profetien om at HF-studentene er late, spør ingen seg hvorfor HF-studentene er late.

Min hypotese er at studentene har løftet blikket: De

FAKSIMILIE: UNIVERSITAS 18. MARS

«Studiene er kronisk underfinansierte, og ingen bedring er i sikte. Dette er ikke en arbeidssituasjon som skaper entusiasme»

ser at man avspises med minst mulig, både i undervisningstid og aktiviteter utenom auditoriet, og fakultetet oppfatter det med rette som et lite mirakel når noen gjennomfører på normert tid. Studiene er kronisk underfinansierte, og ingen bedring er i sikte. Dette er ikke en arbeidssituasjon som skaper entusiasme.

Likegyldigheten til egen studiesituasjon er et problem. Humanistene trenger selvtilitt og motivasjon, gode forbilder også utenfor academia, studiemiljøer som har råd til mer enn en fruktkurv i ny og ne og mer kontakt med omverdenen: Hva interesse fra næringslivet angår kunne andre fakulteter like gjerne vært en annen planet, og fakultetet må jobbe utrettelig for å endre dette. Det samme gjelder for muligheten for å innpasse HF-utdanningen i grader utenfor fakultetet – og omvendt. Så får man heller bære over med maltrakterte Hegel-sitater utenfor øvre Blindern.

anmelderredaktør: **Benedicte Tobiassen**
benedicte.tobiassen@universitas.no 997 74 772

KRIM-SPELAL

ANMELDELSER

Lytt til Oslos studentradio på FM 99.3 eller radionova.no

Radio Nova

■ Mandag

06.00: Democracy Now!
07.00: Frokost
09.00: Novarkivet
10.00: Das Kapital
10.30: Novamusikk
11.00: A-lista
12.00: Novamusikk
19.00: Bra Trommis
20.30: Sort Kanal
21.30: Lillesalen konsertserie
22.00: Overkill
23.00: Rolige Vibber
23.30: Électronique
00.00: Fri Form Radio

■ **Tirsdag**

06.00: Democracy Now!
07.00: Frokost
09.00: Skumma Kultur
10.00: Vitenselskapet
10.30: Grenseløst
11.00: Teknova
11.30: Novamusikk
21.30: Dag for dag

■ **Onsdag**

06.00: Democracy Now!
07.00: Frokost
09.00: Skumma Kultur
10.00: Tekstbehandlingsprogrammet

11.00: Novamusikk
16.30: Snakker ikke norsk
17.30: Novamusikk
19.00: Kvegpels
20.30: Country Barn
21.00: Spillmatic
22.00: Funkiga Timmen
23.00: Neu

Torsdag

06.00: Democracy Now!
07.00: Frokost
09.00: Skumma Kultur
10.00: Nova Noir
12.00: Det Fiktive Selskab
17.00: Ærlig talt

Fredag

06.00: Democracy Now!
07.00: Frokost
09.00: Skumma Kultur
10.00: Opplysningen 99.3
11.00: Nyhetsfredag
12.00: Radiotjenesten
12.30: Skallebank
13.00: Novamusikk
19.00: Nova Nedstrippa
20.00: Goodshit
21.00: Nova Amor
22.00: Dub Dubhead
23.00: XO Hiphop

■ Lørdag

01.00: Novanatt
09.00: Best of Frøkost
11.00: Novamusikk
16.00: Reservebenken
17.00: Lillesalen konsertserie
18.00: Pils og plater

■ Søndag

01.00: Novanatt
07.00: Tanketog
12.00: Dokunova
12.30: Klagenemnda
14.00: Du skulle ha vært der
15.00: Sorgenfri
16.00: Snakker ikke norsk
17.30: Novamusikk

Dødsdans uten glans

Til tross for at Ingar Johnsruds debutroman er en god gammeldags page-turner, mangler plotet troverdighet.

Wienerbrorskapet

Av: **Ingar Johnsrud**

Forlag: **Aschehoug**

Johnsrud mestrer krimsjangeren godt, men historien er i overkant spektakulær. *Wienerbrorskapet* tukler, gjennom politiets etterforskning, med radikal islam, gudfryktighet, rasebiologi, krigen i Afghanistan, nazisme og andre verdenskrig. Denne godteposen kan bli for stor til at du orker å tømme den. Karaktergalleriets bredde gjør det vanskelig å henge med i svingene når nye personer introduseres i hytt og pine. Johnsrud hadde gjort seg tjent med å holde seg til én historie. Likevel mestrer forfatteren handlingens hopp mellom fortid og nåtid, og serverer gode detaljer om hovedkarakterene som gjør at man lærer dem og kjenne, tross alt som skjer rundt dem.

Wienerbrorskapets ansiktsløse uhyre får lov til å ta livet av litt for mange mennesker, og historien taper dermed troverdighet. Tross utallige beskrivelser av innvoller og hjernemasse, kommer aldri den ekkle følelsen kryptende. Behovet for å låse seg inne på rommet med kjøkkenkniven parat melder seg ikke, men sidene flyr forbi.

Signe Rosenlund-Hauglid
anmeldelser@universitas.no

Halvveis Nesbø

Historien bak *Blod på Snø* er mer fascinerende enn selve romanen.

Blod på snø

Av: **Jo Nesbø**

Forlag: **Aschehoug**

Forhistorien til Jo Nesbøs *Blod på snø* er veldig interessant.

Nesbø skrev opprinnelig på en kriminalroman om en avdanka krimforfatter, ved navn Tom Johansen, som egentlig ville skrive litteratur med stor L. Gjennom arbeidet fikk Nesbø lyst til å skrive også den fiktive Tom Johansens krimromaner. Derfor skulle *Blod på snø* trykkes under Johansens navn, og fungere som en slags bok-i-boken, men der satte advokatene foten ned. Nesbø skriver seg altså innpå sin egen protagonist på 70-tallet i Oslo, og leker seg med både krimsjangeren og språkføringa.

Blod på snøs hovedperson, Olav Johansen, er en samvittighetsfull leiemorder og kaller seg «ekspeditør», slik at han kan gi inntrykk av å jobbe i en matbutikk når det er nødvendig. Johansen jobber for narkobaronen Hoffmann, og får en dag i oppdrag å drepe Hoffmanns kone Corina. Problemet er bare at Johansen forelsker seg veldig lett, og etter å ha spionert på Corina et par dager, faller han så hodestups for henne at han nesten glemmer sin egentlige kjærlighet, den døvstumme Maria. Johansen ser seg derfor nødt til å gå over til Hoffmanns konkurrent i narkotikamarkedet, Fiskeren, for å redde både seg selv og Corina.

Nesbøs prosjekt er finurlig, og han skaper et langt bredere litterært univers enn det som vanlig er, ved både å skrive bøkene *om* Tom Johansen og bøkene *av* Tom Johansen. Verket i seg selv er imidlertid ikke så interessant. Forhistorien til romanen er helt nødvendig for at leseren skal fatte en interesse for prosjektet. Det er en klassisk, middelmådig, hardkokt kriminalroman, akkurat slik Nesbø har intendert. Hadde boka om Tom Johansen kommet ut før *Blod på snø*, ville sistnevnte muligens vært mer interessant.

For Nesbø-fans kan denne romanen komme som en overraskelse. *Blod på snø* er ikke en page-turner, slik andre typiske Nesbø-romaner er det. Grepet å skrive en bok-i-boken er heller ikke nytt. Susanna Clarke har for eksempel skapt et langt mer intrikat univers enn Nesbø med romaner og novellesamlinger. *Blod på snø* blir trolig stående som en snodig notis i Nesbøs forfatterskap.

Julie Kalager
julika@universitas.no

Ryktet går

Hva:
Brettspill

Når: **I påskeferien**

Marthe Olstad, desksjef

Ukas anbefaling

Hviskeleken på papir

Begynner det å bli en stund siden du la fra deg mobilen og tok en pause fra pensumlesinga? Skal du kanskje på hyttetur langt utenfor 4G-dekningen til både Telenor og Netcom? Hvis du i tillegg vil unngå fysisk aktivitet og kinkige spørsmål, bør du prøve *Ryktet går*, spillet som til og med kan få din sure svigermor til å trekke på smilebåndet.

Tegn og gjett ordet om hverandre, jo dårligere du tegner og gjetter, desto bedre. Og kanskje det beste av alt, ingen forhåndskunnskaper kreves. Så dra med deg familie og venner, en øl eller fem, sett dere til rette foran peisen, og se hvordan ordet «urinprøve» kan bli til «fødsel». Det blir ikke påskeferie uten brettspill.

Svidd pizza

Hvem: **Du**

Hvor: **Hjemme**

Når: **I de sene natteminutter**

Benedicte Tobiassen, anmelderredaktør

Ukas advarsel

Ikke gjør dette hjemme

Du vet veldig godt at det ikke er en god idé å kjøpe frossenpizza på den nattåpne Bunnprisen på vei hjem fra byen. Dessverre tar lysten på mat overhånd. Glad og fornøyd putter du pizzaen inn i ovnen og legger deg i senga. Tre timer senere står en skuffet, mindreårig lillesøster over deg, brannalarmen uler og leiligheten er

full av stekeos. Ikke bare er hennes illusjon om deg som forbilde knust, men det er også selvbildet. Alle har lest «Student (23) sovnet med pizza i ovnen», og fryst av at folk kan være så dumme. Her er det bare en ting som kan gjøres: Butikker bør aldri holde nattåpent, kebabsjapper bør utvide åpningstida.

Yrkesstolthet i rapportformat

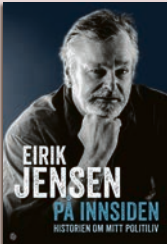
Alt ligger til rette for at denne boka skal engasjere, mye grunnet hovedpersonen som intenst stirrer på deg fra forsiden. Eirik Jensen er beskrevet som en lojal politimann med talent for å få de kriminelle i tale. Den 24. februar i fjor ble han arrestert og siktet for grov korrupsjon og narkotikaforbrytelser. Medie-Norge har fråtset uhemmet i spekulasjonene rundt den utradisjonelle politimannen.

Leseren introduseres for politimannen og forfatteren, men det gis aldri innsyn i Jensens liv som privatperson. Sett bort fra en humpete start, hvor forfatteren beskriver sin morgenrutine med lufting av hunden Harley, blir boka en eneste stor oppsummering av karrieren. Det er ingen tvil om at fyren elsker yrket sitt. Barndomsfortellinger fra Nesodden, hvor unge Jensen

flykter fra lensmannen på moped over islagt vann, er sjarmerende. Dog må disse patos-støttehjulene ha mistet skruene, for det menneskelige blir hastige begrunnelser for hvordan Jensen jobber i uniformen.

Det interessante med boka er derimot det polititekniske. Det er spennende å lese om politiets metoder i kampen mot narkotikakriminalitet. Som fagperson har også Jensen noen tungtveiende synspunkter som gjentas et ualltall ganger i teksten. Spesielt fremhevet er dialogmodellen – troen på at de fleste konflikter kan løses med samtaler og ønsket om å se alle kriminelle som individer, isolert fra sine handlinger.

Jensen er en spennende fyr med mange gode historier i skinnjakka, men

På innsida. Historien om mitt politiliv

Av: **Eirik Jensen, skrevet i samarbeid med Thomas Winje Øijord.**

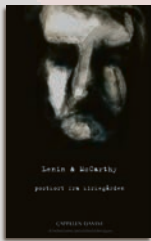
Forlag: **Kagge**

mangelen på skildringer dreper leserens mulighet til å relatere, og fortellingene faller derfor i grus. Når Jensen reflekterer over tidligere prioriteringer, hvor jobben overkjører fritid med familien, rakner det i sømmene. Dette er fakta, presentert og konstatert som i en politirapport. Det er enklere å begynne å spekulere i den pågående sakens omstendigheter enn å la seg rive med av Jensens bok.

Signe Rosenlund-Hauglid
anmeldelser@universitas.no

Mord på lyrikkbegrepet

En full tilståelse. Dokument-falsk, tyveri, plagiat og lyrikk. De har gjort alt, sier de. Med fullt overlegg og uten anger. Hun ligger i brudekisten, de står over i beundrende avsky. Med penn på blokk, noterer de alt. «Thrillerlyrikk» er visst resultatet.

Postkort fra kirkegården

Av: **Lenin & McCarthy**

Forlag: **Cap-pelen Damm**

desillusjonerte etterforskere uten spor, er også støvfolkene uten spor. Dommen faller, som pseudonymene selv ønsker (de svake skyldige ønsker under alt alltid at dommen skal falle). *Postkort fra kirkegården* er en svak krusning på thrillerhavet et siste utpust fra de myrdede lunger, uanselig ingenting mot vindene som blåser fra dypet.

Thrillerlyrikk? Lyrikk som ikke favner bredere enn sine egne tynne sider, som ikke makter å fange inn i seg noe større enn bokstavene som stilistisk peker mot skrivemaschinen mot whiskyflasken og det dunkle lyset som mesterne mestret, men etteraperne stjeler, fortynner, radbrekker og forsømmer. Lenin & McCarthy's «thrillerlyrikk». Lyrikk, som lik denne anmeldelsen, verden kunne vært foruten.

Petter Fløttum
petter.flottum@universitas.no

De som forleser seg på krim, og tror det er det høyeste av det høye, det eneste som bør få plass i sterile utsalgs tynne hyller, de vil kanskje kvesse sine kniver, olje sine pistoler, brette kragen opp på sine støvfrakker. Men som de

Går over lik

I Anders Brennoss første diktsamling settes cheesy klisjeer sammen på nye måter. De blir til vellykkete metaforer, og gir en annerledes inngang til velkjente temaer.

Vampire Yeah

Av: **Anders Brenno**

Forlag: **Aschehoug**

Der vampyrer og gotikk møter kjærlighetssorg iført slang og dialekt, finner man tekster som minner mest om poplåter fra 80-tallet eller følsom norsk rap. Ved første øyekast virker *Vampire Yeah* så klein at selv en svoren romantiker rødmer. Ved nærmere ettersyn trer et annet bilde frem. Ikke alle diktene er like gode, men det er ingen unnskyldning, for konseptet fungerer overraskende godt.

Språket i strofer som «Jeg savner kroppen din, baby/ Trur jeg må ty til spiritisme eller no» fremstår som naturlig og opplevelsesnært. Kjærlighetssorg og ømhet er store følelser hvor ord kan bli fattige eller tippe over i det melodramatiske. Her fungerer vampyrene og det gotiske godt som nye måter å snakke om disse følelsene på, som i strofene: «Når jeg

ser deg/ hører jeg mørket/ som forsvinner i et drønn bak meg» og «Poltergeist love/ som vi var besatt/ Er vel slik som skjer/ når man bygger kjærlighet på gamle lik».

Å gjengi enkeltvers yter ikke Brenno rettferdighet – diktene står seg best i sin helhet. For det er det trivielle han snakker om: «Det var du som sku være mystisk/ Du som aldri skulle bli/ som de andre var/ være rosa/ i svarte klær/ det beste fra en film». Det er nettopp dette trivielle i møtet med det fantastiske som gjør ham interessant. Bildene som har tapt sin kraft, brukes bevisst av Brenno. Ved å bruke de døde eller døende metaforene til å skape nye bilder greier han på sitt beste å tvinge frem nye, uvante synteser i leseren.

Mari Mjaaland
mari.mjaaland@universitas.no

Kulturkalender

**25
ons**

Loppemarked

Samfunnsvitenskaplig fakultetsforening kan melde om at det er mange skjulte skatter som har funnet veien ned til U1 opp gjennom årene! De trenger imidlertid mer oppbevaringsplass og inviterer derfor til en god gammeldags loppis hvor alt blir tilgjengelig for en billig penge. Det blir salg av kaker, kaffe og kanskje åpner baren for kvelden. Møt uansett opp, ta en titt og bidra til flere gode saker! Alle inntekter i forbindelse med loppemarkedet blir en del av en større finansieringsplan med mål om å gi U1 et etterlengtet løft.

Studentkjelleren på Eilert Sundts hus, 15.00

**26
tor**

Morgenbladetsalongen

Rase – hva er det? Er det rasisme å snakke om genetisk variasjon mellom menneskegrupper? Det er fem år siden tv-serien *Hjernevask* stilte norske samfunnsforskere til veggs. Ble vi klokere eller dummere av den? Går vi mot en ny naturalisme? Hvis gener forklarer sosialt liv – bør samfunnsforskere lese mer biologi? Morgenbladet inviterer til debatt.

Kunsternes hus, 18.00

**26
tor**

Påskeeggjakt

Realfagsbiblioteket har tatt på seg ansvaret for å gi deg påkestemming i år, de arrangerer nemlig eggjakt. Påskeharen har lagt ut egg, og HR Jepsen har lagt ut spor som skal hjelpe deg med å finne eggene. Første spor legges ut torsdag 26. mars kl. 12: 00. Sjekk ut eventet «Eggjakt med Yoda på Realfagsbiblioteket» for mer informasjon. De melder om store muligheter for premier som stimulerer blodsukkeret.

Realfagsbiblioteket på Vilhelm Bjerknes' hus, 12.00

**27
fre**

Foredrag

Michel Foucault er kjent for sine historiske og filosofiske beskrivelser av makt og kunnskap. I Galskapens historie gir Foucault eksempler på at det ligger makt i måten vi snakker om fenomener, hva han kaller diskurser. I kveldens Akademisk Vorskole skal Fredrik Engelstad, forfatteren bak boka «Hva er makt?», gi deg fordypet innsikt i Foucaults maktforståelse.

Chateau neuf, 19.00

**01
ons**

Festival

Inferno metal festival inviterer til den årlige samlingen for fans av Metal/ Extreme Metal: black metal, thrash metal, death metal, heavy metal, hardcore etc. Programmet i år består blant andre av Behemoth, Enslaved, Bloodbath, My Dying Bride, 1349, Septicflesh, Mortuary Drape, Arcturus, Antichrist. I tillegg til musikkprogrammet vil det i år være et kinoprogram som vil vises på Cinemateket.

Oslo, sjekk ut www.infernofestival.net

kulturredaksjonen@universitas.no

Ad notam

Universitas oppsummerer uka

Ad notam beklager på vegne av Universitas

I forrige nummer kom Universitas feilaktig til å skrive at studentene ved Bergen Arkitektthøgskole studerer mest av alle. Dette stemmer selvfølgelig ikke. Det riktige er at humaniorastudentene ved Universitetet i Oslo studerer mest av alle. Universitas glemte å ta høyde for at humaniorastudenter ofte røyker og leser Kafka og Sartre, en dødelig kombinasjon. Den gjengse humaniorastudent lever kun i 54 år. Justert for levealder, studerer de dermed ikke 25 timer i uken, som tidligere hevdet, men minst

Hegeltidsstudenten: En gjennomsnittlig HF-student bruker 23,5 timer hver uke for å perfektionere «jeg har lest Hegel og forstått det»-looken

53 timer. I tillegg bruker de i snitt 7 timer i uka på Sartre, Kafka og andre forfattere de bare later som de skjønner noe av, og minst 80 timer på å forsøke å svare fornuftig på spørsmål som «men hva blir du egentlig?» og «hvorfor kan du ikke bare studere medisin som fetteren din, han som nå har kone, bil, to barn og masse penger?». Tilsammen betyr det da at HF-studentene bruker minst 140 timer i uken på studier.

VG satser på crowd sourcing

VG bytter ut den profesjonelle litteraturkritikken med

anmeldelser leserne selv skriver. VG-redaktør Willy Pedersen forteller nå at det ikke stopper der.

– Vi ser for oss at leseregnerert innhold skal få større plass i alle seksjoner. Det er jo tross alt leserne som best vet hva de vil lese. Da er det enkleste om de bare skriver det selv, isteden for at vi skal gjøre det, sier han.

Pedersen innrømmer også at økonomien har sitt å si.

– Tenk hvor få journalister vi trenger, om leserne skriver alt stoffet. Vi vil spare store summer, som vi igjen kan bruke til å styrke den journalistiske satsningen vår, sier han.

Late innbyggere ødelegger Europa

Europas økonomiske krise skyldes ikke at feltet er uten nytteverdi, men at innbyggerne lever i en resignert latskap og mangler retningsans. Mange mener at vi i de siste tiårene har fått en inflasjon i antallet arbeidstakere som tar arbeid. Det snakkes om «jobbsyke» og at det ikke lenger er et statussymbol å ha en fast stilling. Så i lys av hva slags arbeidstakere Europa har i dag, synes nedskjæring av antall arbeidsplasser som en god idé.

Vi spør

av Pia Sandved Berg

Studentdemokrati er en lek

Studentutvalgene skrev i forrige ukes Universitas om et VM i studentdemokrati. Universitas ville ha mer informasjon om arrangementet, og ringte derfor en av arrangørene, Karoline Killi Hovland.

Når skjer det?

– Når skjer hva? Hæ?

Vi vil bare vite dato og sted, så stiller vi med journalister og fotografer!

– Hva da? Jeg skjønner ikke hva du mener?

Hvor mange er påmeldt så langt? Stiller man som lag eller enkeltvis?

– Haha, åja! Man stiller som lag, selvfølgelig!

Hvordan skal vinneren kåres?

– Det vil bli avgjort ved loddtrekning. Da har alle samme vinn-

sjanse, det er jo mest rettferdig.

Og demokratisk?

– Ja, og demokratisk!

Hva med å avholde lekene i Holmenkollen, eller på Lillehammer?

– Vi har vurdert begge alternativene, men valget falt tilslutt på Fysikkbakken, det er jo vår hjemmebane.

Så det skal altså arrangeres et VM i Studentdemokrati?

– Ja, vi ville finne på noe nytt og spennende som kan vekke interesse for politikk blant studentene!

Endelig blir studentdemokrati en morsom aktivitet, vi hadde allerede begynt å glede oss!

– Så bra! Vi prøver jo å gjøre studentdemokrati interessant for den jevne student, så verdensmesterskapet blir forhåpentligvis en stor publikumssuksess!

Vil du vurdere din stilling dersom VM i studentdemokrati mot all formodning ikke skulle gå av stabelen?

– Ja, det må jeg nesten gjøre da. Rett og slett.

piasbe@universitas.no

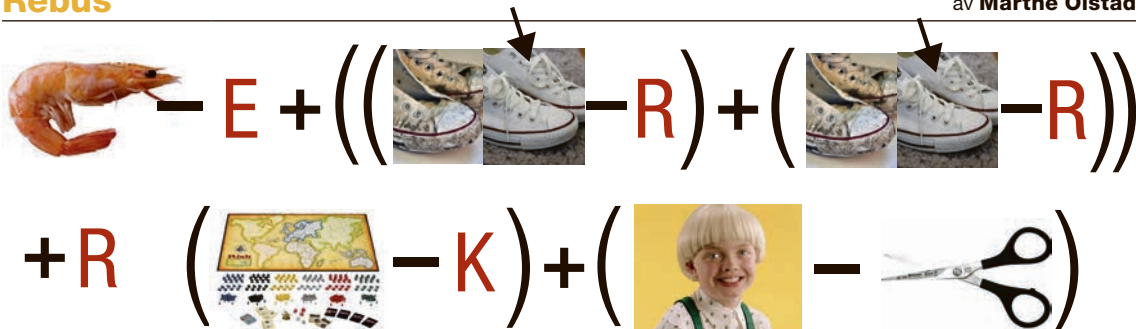
Optipess

av Kristian Nygård

Rebus

av Marthe Olstad

HINT: Gratulerer HiOA, håper den smaker godt!

FORRIGE UKES LØSNING: «Husk solformørkelsesbrillene» Det var det ingen som klarte. Kjøper!

UniversitasQuiz

av Anders R. Erikstad og Vegard R. Erikstad Tidligere juniornorgesmestre i quiz

- Hvilke fem grunnmaks kvaliteter regner med man med at mennesket har?
- Hvilken 1990-tallsfilm omtales slik av IMDb.com: «When two kids find and play a magical board game, they release a man trapped for decades in it and a host of dangers that can only be stopped by finishing the game.»?
- Hvilken trønder har de siste ukene både vunnet Vasaloppet og Birkebeinerrennet?
- Nylig døde Lee Kuan Yew. Han var den første statsministeren i hvilket asiatisk land?
- Nilen, med sine forskjellige sideelver, renner gjennom 11 land ifølge Wikipedia. Nevn sju av disse.
- Hva er de engelske navnene på Donald Ducks nevøer Ole, Dole og Doffen?
- Hvilket parti representerer Israels statsminister Benjamin Netanyahu?
- I helgen ble den årlige SKUP-konferansen avholdt. Hva står forkortelsen SKUP for?
- I hvilket band, som ble startet i 1967, har både Phil Collins og Peter Gabriel vært sentrale medlemmer?
- Hva er navnet på de skikkelsene i norrøn mytologi som bestemmer hvem som skal falle i kamp, og som tar med seg de falne til Åsgård?

- Surf, salt, soft, bittent og umami
- Jumani
- Petter Eliassen
- Singapore
- Etiopia, Eritrea, Sudan, Uganda, Tanzania, Kenya, Rwanda, Burundi, Egypt
- Kongo-Kinshasa, Sør-Sudan
- Likud
- Stilleisen for en kritisk og Undersø
- Huey, Dewey og Louie
- Genesis
- Valdkryf

TORPEDERT

men ikke senket

NRK legger ned «Aktuelt». Møt Ole Torp i **Portrettet**

Foto: Evelyn Pecori

PÅSKEJAKTEN

DU SKAL FINNE UNIVERSITAS' STORE PÅSKESKATT. REISEN
DIT GÅR VIA BYER, LAND, ELVER OG ØYER. GOD TUR.

tekst **ANDERS R. ERIKSTAD OG VEGARD R. ERIKSTAD**

Send inn svar til universitasquiz@gmail.com eller fyll inn på universitas.no. Svar, og vinner vil bli annonsert etter påske.

4. Vel fremme ved ditt reisemål treffer du på et brødrepar. De inviterer deg på bagels og øl – noe du selvfølgelig sier ja til. Etter hvert kommer det frem at brødrene er filmskapere og de ber deg reise videre til den lille byen lengre nord som har gitt navn til en av filmene deres. De forteller også, litt irriterert, at noen har laget en tv-serie med samme navn.

FOTO: PENN STATE SPECIAL COLLECTION/FLICKR

3. Ved elvebredden ligger det overraskende nok to fotografier; et i svart-hvitt fra 1965 og et nytt fra i år. Begge bildene viser mange mennesker i en marsj. På det gamle kjenner du bare igjen én person, han var i Oslo i 1964. På det nye kjenner du igjen flere, men også her er det en person som har besøkt Oslo i samme ærend. Begge bildene er tatt på samme sted, reis dit. En film fra 2014, som fikk Oscar-nominasjon, har navn etter stedet.

2. Du er litt usikker på akkurat hvor reisemålet ligger, så du drar innom en togstasjon i Oslo på veien. Plutselig dukker det opp en litt herja kvinne i rosa bobblejakke og vil «præike» med deg. Hun sier at hun ikke «fikser» lenger» hvis du ikke drar til elva hun deler navn med. Elva er verdens 11. lengste.

5. Vandrende rundt byen støter du på en veltrent og breial fyr med et stort reisefølge. Før du vet ordet av det, forteller han at han er verdens best betalte idrettsutøver og at han aldri har tapt. Nå forbereder seg han seg på storkamp. Han foreslår at du blir med ham til hjemlandet til hans kommende motstander.

11. Så fort du er fremme, tar dine nye venner deg med på fotballkamp for å se de grønne og hvite. Etter kampen treffer du en landsmann som er blitt veldig populær for sin lidenskap. Han tror du nærmer deg skatten, men mener neste reisemål er der de «11 løvene» var de første fra sitt land som vant trofeet i 1967.

13. På nytt befinner du deg i idylliske omgivelser. Når det nærmer seg middagstider dukker det opp et band som spiller opp til dans. Du tror ikke dine egne øyne, for dette bandet har ikke spilt sammen på 32 år. Et av bandets sangere leder deg videre mot ditt siste reisemål, for påskeskatten finner du der en stor hærfører fikk sitt endelige nederlag.

12. Tampen brenner. På en av byens mange torg får du en lapp i hånda av en fremmed, med følgende påskrift: 63 år, 216 dager. På baksiden av lappen står det «Europas bestemor». Dra til byen med bestemorens navn i landet med færrest innbyggere i sitt kontinent.

6. På flyplassen i landets hovedstad hører du noen snakke engelsk med en tydelig norsk aksent. Det er Thor Heyerdahl. Han er meget interessert i din skattejakt og tror veien din videre går i hans egne fotspor. Han ber deg reise til atollen der alt holdt på å gå galt, men der hans ferd ble legendarisk.

FOTO: JEAN-PAUL MUTZ/FLICKR

7. I idylliske sydhavsomgivelser tar du frem brevet Heyerdahl ba deg vente med å lese til du kom frem til atollen. Der står det at du skal fortsette din reise til hovedstaden i landet der han begynte sin ekspedisjon. Navnet på hovedstaden har like mange bokstaver som landet den ligger i.

8. Ved havna i hovedstaden sitter det et lite dyr med duffelcoat og rød hatt. Han er på ferie i hjemlandet i sitt – litt lei av alt oppstyret rundt seg. Ditt neste reisemål er togstasjonen der han ble funnet av familien Brown.

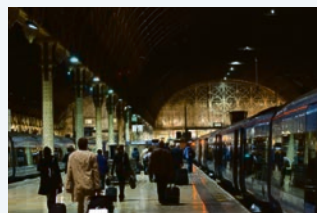

FOTO: MR. LAAZIK/FLICKR

9. Det vrirler av mennesker i morgenrushet på stasjonen. Likevel er det en skikkelse som skiller seg ut i mengden: en rund mann, ulastelig antrukket, med en prominent og veltrimmet mustasj. Du har alltid lurt på hvor han kommer fra, og tar mot til deg og spør. Han svarer at byen har gitt navn til en type helsebringende behandling. Ditt neste hint ligger nok her, sier han selvsikkert.

SVERGER TIL MØRKET

MIRA BERGGRAV REFSUM RAPPER OM Å PULE OG FESTE, MEN FORETREKKER BØKER SOM SKILDRER SKAMFULLE HISTORIER OG ANGST.

tekst KRISTINA HOLT foto ALEKSANDER MYKLEBUST

MIRA BERGGRAV REFSUM (26)

- Musiker og rapper i KUUK
- Bookingansvarlig for Fisk & Vilt
- Blogger for Dagbladet
- Fra Kampen i Oslo

Shin Kyung-sook
Ta vare på mamma (2011)

Selv om denne boken er fra Sør-Korea er det lett å kjenne seg igjen. Den handler om en familie som mister moren sin på en togstasjon i Seoul. Det er først når hun er borte at familien innser hvor mye de har tatt henne for gitt. De forstår hvor mye hun har ofret for dem i kraft av å være mor. Det er trist og nostalgisk, og på mange måter en sår oppvekstroman. Boka minner meg på hvor lite man egentlig tar seg tid til å reflektere over egne familierelasjoner. Hvor skjøre de er og hvor lett de kan oppløses.

Tarjei Vesaas
Isslottet (1963)

Utgangspunktet i fortellingen er relasjonen mellom to ungdomsjenter. Hun ene forsvinner i et isslott. De tenker på hverandre selv om de nesten aldri møtes. De utforsker liksom hverandre. Det er lite som blir sagt, og boka er metaforisk. Man får allikevel ikke lyst til å tolke den. Fortellingen handler om det som skjer i hodet på disse jentene. Jeg ble lett dratt inn i sinnet til disse jentene. Det er mystisk, mørkt, uskyldig, vakkert, komplisert og jævlig – alt på en gang. Vakre beskrivelser av et uendelig mørke.

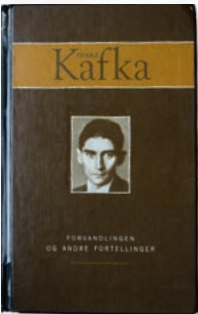

Astrid Lindgren
Brødrene Løvehjerte (1973)

Dette er min favorittbok! Den handler mye om ekstremt mørke tema, blant annet om død. Og dét i en barnebok! Astrid Lindgren er sinnsykt flink til å sette seg inn i barnets følelser og tanker. Hun vet hvordan barn faktisk ser verden, de tar inn over seg alt og er så sårbare. Jeg griner meg gjennom hver gang. Lindgren er flink til å dra inn små deler av andre historier, som gjør at man begynner å spinne videre på sine egne. Boka er en fin fortelling om barn, om hvor modige de er og hvor mye de må tåle.

Franz Kafka
Forvandlingen (1915)

Forvandlingen handler om en mann som jobber ræva av seg for å forsørge familien sin. Han drømmer om et nytt liv og våkner plutselig opp som en bille. Familien hans kjenner ham ikke igjen og synes han er ekkel, stygg og ubrukkelig. Boka leste jeg i en periode da jeg var deprimert, og jeg husker at jeg tenkte at det må være deilig å være en bille. Da får man være i fred. I ettertid leste jeg dagbøkene til Kafka der han skrev om at han drømte jevnlig om å være en bille. Jeg lurte på om han tenkte det samme som meg den gangen. Denne meningsløsheten beskriver han ofte, på en ikke-sutrete måte.

Karl Ove Knausgård
Ute av verden (2005)

Jeg er Knausgård-fan! Han har en evne til å utlevere skamfulle historier, noe jeg alltid har lett etter. Som folk flest har også jeg hatt rare tanker i hodet mitt og tenkt at det var unormalt. Tanker om seksualitet for eksempel, når man ennå ikke vet hva det er. Denne boken handler om en lærer som blir forelsket i sin trettenårige elev. Det er en kjærlighetsfortelling. Det er fint når egne prinsipper blir utfordret. De angstfylte følelsene Knausgård leverer er lett å kjenne seg igjen i. Jeg tror vi trenger enda flere historier om skam og skyldfølelse. Vi opplever så mye av det i løpet av et liv.

Homer
Odyseen (ca. 720 f.kr.)

Jeg er utrolig glad i gresk mytologi. Det har jeg vært helt siden pappa fortalte meg slike historier da jeg var liten. I handlingen møter hovedpersonen mange ulike guder og vesener som prøver å lure ham. Det handler alltid om at han må være sterk nok, klok nok og smart nok til å trumfe dem. Hovedpersonen endrer seg etter reisen og blir liksom mørkere og mindre sympatisk. Hans karakterskifte er interessant å oppdage. Historiene er helt drøye.

SKJØNNHETSLEPPER

AV KOSMETISKE GRUNNER ER KJØNNSSLEPPEREDUKSJON BLITT EN TREND.
MANGE JENTER HÅPER OPERASJONEN KAN BEDRE SELVBILDET.

tekst **HANNA SKOTHEIM** foto **HENRIK EVERTSSON**

KJØNNSSLEPPEREDUKSJON

- Omtales også som *labia minora*-reduksjon og labiaplastikk.
- *Labia minora* betyr de mindre og indre kjønnsleppene.
- Kjønnslepper varierer i form, men det vanlige er at de ytre kjønnsleppene er størst og mest synlige.
- Målet med operasjonen er at de indre kjønnsleppene skal reduseres slik at de ikke går utenfor de ytre

— **M**an snakker ikke så mye om utseende på kjønnsorganene sine, ikke en gang til nære venner.

Midt på Aker Brygge sitter en 21 år gammel jente godt skjermet fra den svake februar-sola. Selv om flere har søkt sjøluft og solskinn denne ettermiddagen, har hun klart å holde seg ganske skjult på en grønn benk vekk fra andre mennesker.

Helt siden «Anne» var 11 år har hun tenkt mye på om hun skal gjennomføre en kirurgisk reduksjon av kjønnsleppene sine. Hun plages med at de indre kjønnsleppene henger utenfor de ytre, og er ikke alene. Mange kvinner foretar slike inngrep i forbindelse med helseplager, men stadig flere jenter betaler gjerne de 12 000 kronene operasjonen koster, av kosmetiske årsaker. Bakgrunnen er ofte lav selvfølelse ifølge flere leger og kirurger.

Selv om etterspørselen har økt, forblir problemstillingen foreløpig nokså tonet ned, også i Annes vennekretser.

De venninnene hun har snakket med har likevel stilt seg positive til inngrepet. Noen av dem har selv gitt uttrykk for at kjønnsleppereduksjon er noe også de ønsker.

– Jeg tror det er flere jenter enn mange tror som tenker på det, men som ikke tør å innrømme det, sier Anne.

Når hun står naken i dusjen på offentlige bad føler hun seg ofte utilpass. Hun husker fra da hun var yngre at underlivet forandret seg drastisk på kort tid. Hun lurte på om endringene nedentil skyldtes at hun hadde gjort

noe galt. Følelsen av å være unormal forsvant heller ikke etter at leger på diverse nettsider fortalte henne at underlivet hennes var slik det skulle være.

– Selv om min første kjæreste ikke sa noe stygt, påpekte han at de indre kjønnsleppene syntes. Det ble jeg litt satt ut av.

Anne håper at en operasjon kan øke selvtiliten hennes. Hun ønsker å kunne kle av seg uten å føle seg flau, både overfor kjæresten og overfor venninner.

Et raskt søk på nettet viser at flere har merket seg trenden. «Supert! Nok en ting å hate med deg selv», melder Sports Illustrated. Thought Catalog omtaler fenomenet som «søken etter en designervagina». Også i Norge skrives det om inngrepet. Vårt Land hevder at flere unge jenter fikser på kjønnsorganer av estetiske årsaker. I artikkelen spørres det om intimkirurgi kan sammenlignes med kjønnslemlestelse, særlig fordi begge inngrepene gjøres av kulturelle årsaker.

Men selv om det er økende fokus på trenden, er det få som prøver å finne svaret på *hvorfor* jenter ønsker å operere seg nedentil.

– Jeg tror mange gjør dette på grunn av et moteideal, og ikke av medisinske problemer, sier Therese Kristina Utgård. Hun er lege og en del av Klara Klok-redaksjonen, et nettforum hvor ungdom kan stille spørsmål om kropp og sex.

De får daglig flere anonyme henvendelser fra jenter som lurte på om underlivene deres ser normale ut, og hva slags bivirkninger de kan få etter en eventuell operasjon. Jentene

som ringer inn er helt ned i 15-årsalderen.

Utgård forteller at de indre kjønnsleppene er synlige hos nesten halvparten av alle kvinner. Gjennomsnittlig lengde er 2–3 centimeter, men det er ikke uvanlig at de små kjønnsleppene blir 4–5 centimeter. Hun er derfor overrasket over at det er så mange som ønsker kjønnsleppereduksjon.

– Noen av jentene sier at kjønnsleppene er i veien når de sitter eller sykler, men de fleste er bekymret over utseendet sitt, sier hun.

Utgård mener operasjon ikke er en bra løsning dersom årsaken til plagen sitter i hodet.

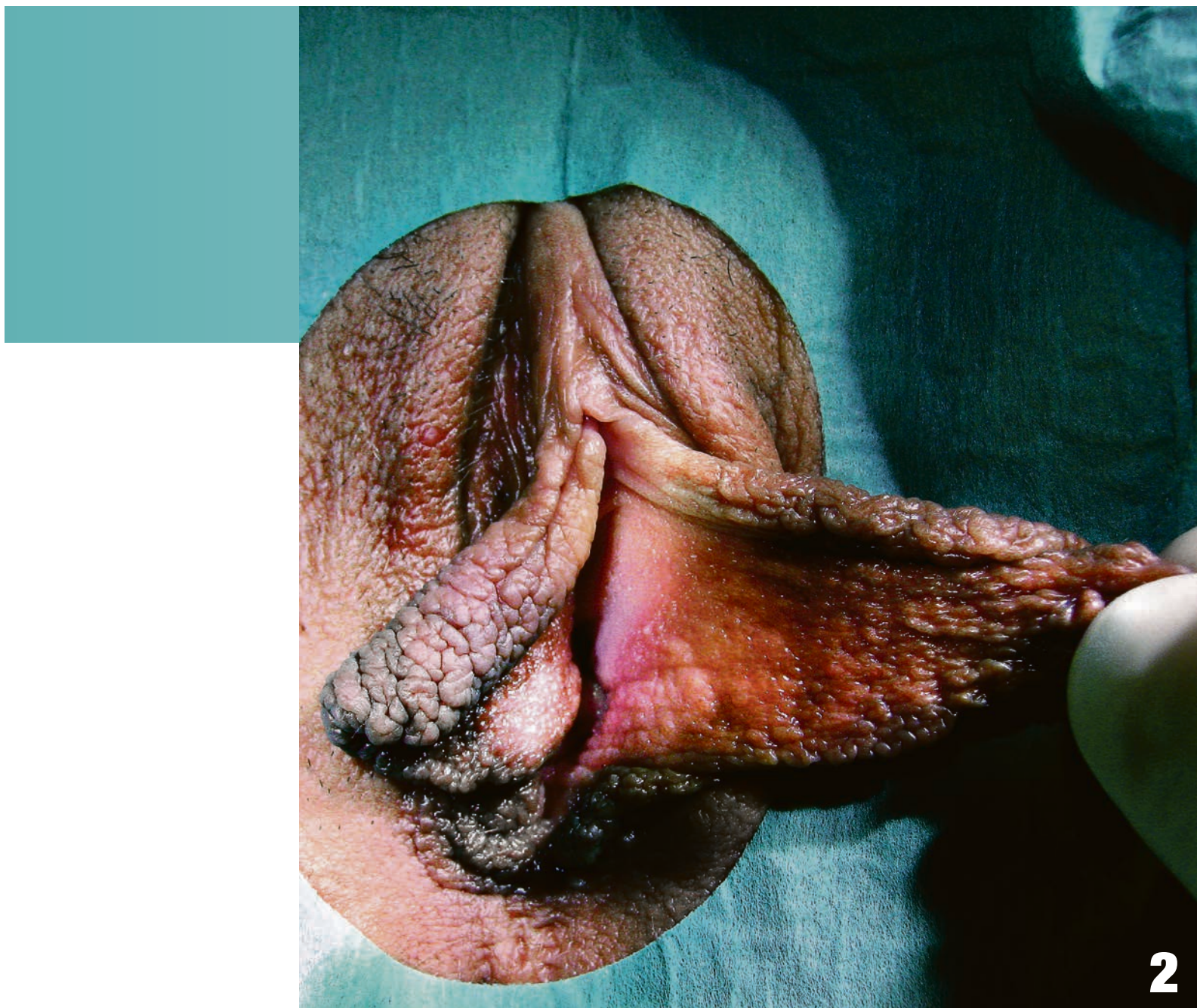
– Som feminist mener jeg det er trist at det i det hele tatt er lov å utføre slike operasjoner.

Det er først og fremst private klinikker som utfører kosmetiske operasjoner på kjønnslepper. Det offentlige helsevesenet dekker ikke slike operasjoner med mindre pasienten opplever store smerter.

– Det er ikke til å underslå at private klinikker har en økonomisk interesse i å si ja til å utføre en operasjon. Derfor er kanskje ikke kirurgene helt upåvirket eller nøytrale når de rådgir unge kvinner om operasjon, sier Utgård.

De fleste nettsidene og bloggene som skriver om kjønnsleppereduksjon legger skylden for den voksende trenden på pornindustrien. Pornofilmer kritiseres ofte for å vise glattbarberte underliv uten forskjeller i kjønnsleppelengde. Bloggen *Jezebel* skriver om kirurger som gjør inngrep der ønsket resultat er en såkalt «Barbievagina» hvor kun de ytre kjønnsleppene skal være synlige. I tillegg til porno, legger *Jezebel* ►►

2

FOTO: HALFDAN VIER SIMENSEN

1 UNDER KNIVEN: Kirurg Simensen utfører i snitt to kjønnsleppereduksjoner i uka. De fleste er i gruppen 20–40 år, men han har også operert kvinner i 70-årene.

2 SMUKKE LEPPER: Jenter som ønsker å redusere de indre kjønnsleppene blir bare flere og flere. Ofte fordi de tror de er unormale. Nesten 50 prosent av alle jenter har indre kjønnslepper som er lengre eller like lange som de ytre.

skylden på brasiliansk voks og medier. Presset på jenter blir så stort at mange føler det som helt nødvendig å foreta operasjon, selv om operasjonene ofte ikke løser de psykiske problemene som ligger til grunn.

«Helene» er en av dem som lot seg påvirke. Hun var 17 år da hun bestemte seg for å ta kjønnsleppereduksjon. Da hadde hun allerede vurdert inngrepet i ett år. At hun fikk kjæreste rundt samme tidspunkt gjorde at prosessen akselererte.

Hun dro til fastlegen alene. Der ble hun først fortalt at kjønnsleppene hennes var normale og at hun ikke fikk operere.

– Jeg sa klart ifra at dette handlet om mine egne følelser, og jeg overbeviste dem om at det var dette jeg ønsket.

Etter operasjonen ved en offentlig klinikk var hun sengeliggende i to uker. Det var både vondt å tisse og gå. Til foreldrene sa hun at hun var syk.

I dag, syv år etter, er smertene glemt. Men hun er ikke helt fornøyd med resultatet.

”Jeg mener at man ikke kan operere et psykisk problem.

Therese Kristina Utgård, Lege

– Man ser at de har skåret. Det ser jo bedre ut enn det gjorde før, men jeg tror det kunne blitt gjort enda penere.

– Ble selvtilliten bedre etter operasjonen?

– Ja, men det hadde den nok blitt med alderen uansett.

Midt i villastroket på Vinderen ligger privatklinikken Aviva Helse. Inne i resepsjonen er det stilrent, og sola skaper gjenskin i det hvite gulvet. Sykepleiere haster frem og tilbake. Duftlys og pianotoner over høyttaleranlegget skal sørge for at pasientene beholder roen. De er nesten utelukkende kvinner.

Plastikkirurg og generell kirurg ved Aviva, Halfdan Vier Simensen, er iført helgrønn drakt. Han har sett flere resultater av kjønnsleppesoperasjoner som har vært mislykkede. I løpet av hans 20-årige karriere som kirurg har det vært en generell økning i etterspørsel etter kjønnsleppeoperasjoner. I dag utfører han i gjennomsnitt to operasjoner i uka. Selve operasjonen tar under en time.

– Selv om kjønnsleppereduksjon er et tabulagt tema, kan det være nødvendig for noen kvinner å få utført operasjonen. Både på grunn av psykiske og fysiske plager.

Mediefokuset på skjønnhet og plastisk kirurgi øker hele tiden og Simensen sier man må være åpne for pasientenes ønsker. Samtidig må man kunne si nei hvis man ikke finner ønsket deres rimelig. Det er her det kommersielle aspektet kommer inn.

– I utgangspunktet lever vi alle av våre yrker. Personlig mener jeg etikken er høy innenfor kirurgien, men det finnes dessverre alltid unntak innen alle yrker.

Han mener folk har blitt mer ukritiske, noe som fører til at de oppsøker klinikken raskere enn før fordi de ønsker en kjønnsleppereduksjon.

– Er det mange som kommer hit uten at det er nødvendig med et inngrep?

– Nei. De fleste som kommer mener jeg har en høyst rimelig problematikk nedentil. Av gynekologer hører man ofte at kjønnsleppene

” Det bør finnes løsninger som får jentene til å se at kjønnsleppene de har er normale istedenfor å sende dem videre til en kirurg.

«Anne»

3 TABU SOM TEMA: Pasientene Simensen mottar har ofte blitt latterliggjort eller avfeid av gynekologen sin. – De som oppsøker en lege skal ha ros for i det hele tatt å tørre å ta opp temaet. Når de da får beskjed om at det ikke er noe å bry seg om, kan det virke sårende.

4 DEN SKARPESTE KNIVEN I SKUFFEN: Redskapene ligger klare før operasjonen og i riktig rekkefølge. Selve operasjonen går raskt for seg og er over på under en time.

er helt normale, fordi alt jo er normalt. Men det betyr ikke at alle er like fornøyde med hvordan de ser ut av den grunn.

Den som utfører et inngrep som skader kvinnelig kjønnsorgan eller påfører det varige endringer, kan straffes for kjønnslemlestelse. Dette er vedtatt i straffeloven.

Simensen har diskutert dette med både juridiske og medisinske fagfolk, og har ikke fått inntrykk av at arbeidet hans faller inn under norsk lovgivning.

– Loven gir anledning til å straffeforfølge enhver gynekolog, men dette er for å kunne komme omskjæring til livs, ikke plastisk kirurgi.

Han mener det er en grov mangel på kunnskap hvis man hevder at reduksjon av kjønnslepper går inn under begrepet kjønnslemlestelse.

– Jeg synes en slik sammenligning er et overtramp mot kvinner. De har en høyst lovlig og selvstendig oppfatning av hva som plager dem, og derfor ønsker de å gjøre noe med det.

Tilbake på Aker brygge sitter Anne fortsatt i skyggen for sola. Foreløpig har hun ikke bestemt seg for om hun ønsker intimkirurgi.

Den dagen Anne går til legen, håper hun de sier at hun ikke trenger å gjøre noe.

Hun tror leger sier ja for lett til slike som henne, og mener terskelen derfor burde være høyere for å få lov til å utføre inngrepet.

– Hvis du har ubehag eller hvis det ødelegger sexlivet ditt, skal du ha muligheten til å gjøre et slikt inngrep. Men hvis du har dårlig selvtillit bør det være andre ting en kan gjøre for å jobbe med det. Det bør finnes løsninger som får jenter til å innse at kjønnsleppene de har er normale istedenfor å henvise dem videre til en kirurg.

universitas@universitas.no

ER DET MULIG Å IKKE LA SEG PÅVIRKE AV SOSIALE MEDIER? DET VIRKER SOM EN LANG VEI Å GÅ, MEN FORSKERNE MENER DET FINNES HÅP.

RETT PÅ NETT

Forrige uke skrev Universitas om en «blottereksplasjon» i den svenske studentbyen Lund. I 2014 ble det anmeldt 20 tilfeller, rundt halvparten av dem i studentområder. Nåtidens eksponeringsmuligheter er langt mer omfattende enn for den gammeldagse blottes. Likevel er det noen som, drevet av tvangshandlinger, fremdeles føler et sterkt behov for å vise seg nakne foran andre i offentligheten.

Blotting er ulovlig, og mennesker som blottes seg foran andre er, ifølge psykiatrien, ofre for tvangshandlinger. Den høye forekomsten av blottertilfeller i Lund minner oss likevel om at i den virkelige verden alltid vil finnes som en arena for kroppslig eksponering.

Digitalt er situasjonen nokså annerledes enn den var for bare et tiår siden. I dag har de fleste smarttelefon, nettbrett, pc, og er tilgjengelige døgnet rundt. Med en lavere terskel for hva vi deler med andre over sosiale medier, flyter grensene for privat og offentlig sfære over i hverandre.

Samfunnsvitere og psykologer ser tydelige konsekvenser av eksponeringsmulighetene i

den digitale verden. Hvilken tilnærming bør vi ha i møte med digitaliseringens effekt på selvbildet? Hvem har skyld i prestasjonskravet som skapes gjennom deltakelsen i massemediene? Er det rett og slett vår egen selvbevissthet som driver oss?

I fjor publiserte NOVA (Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring) to forskningsrapporter som konstaterte at gutter og jenter i dag sliter med lavt selvbilde og er misfornøyde med sin egen kropp. NOVA-forskerne kunne slå fast at det var en sammenheng mellom sosiale medier og lavt selvbilde, i den forstand at det er lettere å *sammenligne* sin egen hverdag med andres prestasjoner og vellykkethet bare ved noen kjappe tastetrykk.

Studentene lar seg også påvirke, og Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus (SiO) melder om en jevn strøm av psykologbesøk både blant både gutter og jenter. Det er ikke bare studieteknikk og karakterer som bekymrer studentene, det er også sosiale prestasjonskrav som skaper urealistiske mål.

Tiden norske studenter bruker på sosiale medier har hatt en betydelig økning de siste årene. På landsbasis har bruken økt fra gjennomsnittlige 95 minutter i 2012 til 112 minutter i 2013. Dette gjelder begge kjønn. I følge Statistisk sentralbyrå forventes det at utviklingen fortsetter å stige.

I tillegg til synkende selvbilder og psykiske problemer kan digitaliseringen føre til at vi bruker mindre tid på fysiske aktiviteter. Når underholdningen er så lett tilgjengelig er det mange som stivner foran skjermen i stedet for å få seg frisk luft. Samtidig bugner sosiale medier over av såkalt «snikskryt» og treningsbilder.

Men den digitaliserte hverdagen vår gjør også mange ting enklere: vi har ting for hånden som vi før måtte ringe å bestille for å få tak i, vi har apper og informasjon som skal hjelpe oss til å bli bedre mennesker med bedre søvnkvalitet og helse. Allikevel er det mange som ikke mestrer denne utfordringen.

Medieforsker Jill Walker Rettberg sier at bilder av kroppen er en av de største trendene på bildedelingstjenesten Instagram. Men når det kommer til sammenlikning, ser hun også

tekst
MAIKEN ALM

ARKIVFOTO: BIRTE NYSTAD MAGNUSSEN

positive konsekvenser.

Sosiale medier lar nemlig unge mennesker se en langt større bredde i mulige kroppstyper enn massemedia og reklamen gjorde for bare et tiår siden. De sosiale mediene gir oss større valgmuligheter, mener hun. Forskeren mener det ikke er sikkert at det er de standardiserte bildene med flest «liker»-klikk som faktisk har mest innflytelse.

Det kan med andre ord være befriende med et variert mangfold på nett, men er vi bevisste på at vi bruker menneskekroppen som en sosial markør eller bukker vi under av samfunnskrav og skjønnhetshysteri? Med tilgang til informasjon fra alle bauger og kanter ser vi at internettgenerasjonen sliter med å skille mellom fakta og fiksjon, mellom hva som er totalt urealistisk og hva som er de nye normene.

Samfunnspsykolog Ole Jacob Madsen er bevisst på sosiale mediers påvirkning av selvfølelsen.

– Jeg har selv lurt på hvordan det henger sammen, men det er vanskelig å finne noen opplagt kausalitet her.

Madsen mener mennesker til alle tider har sammenlignet seg med andre, og at dette er med på å regulere følelsen av hvem vi er. Han forteller at den naturlige sammenlignings-trangen unge har sannsynligvis er mye mer omfattende, og slår inn tidligere i dag.

– Det er flere å sammenlikne seg med enn før, sier han, og legger til at han tror det kan være problematisk.

– Sosiale medier innbyr jo til at man kun viser positive ting. Det kan skape en illusjon om at alle andre har det så bra.

Vi vet at stadig flere unge bruker internett og sosiale medier for å vise sin tilhørighet eller fellesskap til en gruppe. Det er ikke lenger nok å vise at man driver på med noe, underholdningskravet tilsier at man bør dokumentere det hele som en langvarig prosess. Det er ikke nok å tvitre en setning i ny og ne, eller publisere bare ett bilde fra påskeferien. Det bør gjøres kontinuerlig, bildet bør ha god kvalitet, være kreativt og ha akkurat passe mengde blikkfang. Det er klart dette tar tid og krefter fra andre, viktigere, oppgaver som å levere semesteroppgaver eller pensumslesning. Både ved Psykologisk institutt,

Sosialantropologisk institutt og Institutt for medier og kommunikasjon ved Universitetet i Oslo forskes det på positive muligheter og negative konsekvenser av mediepåvirkning. Mange forskere mener at dette er to sider av samme sak. Ytringsfriheten vår gir grønt lys for å vise frem livene våre på internett, mens selvbildet kan ta skade av konkurransen.

– En mulig strategi er å integrere kunnskap om dette i skolen for å øke kunnskapen blant barn og unge om hvordan sosiale medier virker inn på grupper og individer, mener Petter Bae Brantzæg, seniorforsker ved Stiftelsen for industriell og teknisk forskning (SINTEF).

Også han mener vi alle burde lære mer om hvordan sosiale medier påvirker mennesker, på samme måte som reklame.

Det er med andre ord ingen skam å snu. Vi trenger trafikkregler på sosiale medier, også for å sikre at fremtidens kloke hoder fortsetter å være nysgjerrige og stille spørsmål. Det ville være synd om antall «liker»-klikk overgår mestringsfølelse.

maikenka@universitas.no

”Med en lavere terskel for hva vi deler med andre over sosiale medier, flytter grensene for privat og offentlig sfære over i hverandre.

TORPS TEATER

OLE TORP ER IKKE BITTER OVER NEDLEGGELSEN AV PROGRAMMET AKTUELT, MEN HAN KOMMER TIL Å SAVNE SAMARBEIDET MED DEN LILLE REDAKSJONEN PÅ MARIENLYST.

tekst SIGNE ROSENLUND-HAUGLID foto EVELYN PECORI

1. LØSNER SNIPPEN:
Ole Torp bruker ikke slips til vanlig. Han legger fra seg politikken på fritiden, og tilbringer heller tid i teateret, over en bok eller på konsert. Favorittene er country og opera. – Forholdet mitt til samfunnsdebatten er profesjonelt. Jeg drar ikke på en demonstrasjon på fritiden for å vise min støtte til en enkeltsak.

2. KLOKKEN TIKKER:
Torp er på vei til en avtale med NRKs Trygdekontoret. Han skal legge stemme på et av kveldens innslag. – Jeg satser på en skuespillerkarriere når Aktuelt er ferdig og har faktisk en rolle i NRK Supers påskekrim som en mystisk mann.

”Da vi skjønnte hvor mange som var borte i ruinene, begynte vi å tenke på hva som faktisk var i den røyken i dagene etterpå.

OLE NICOLAY TORP (63)

- Født 17. desember 1951 i Bergen. I dag er han gift og har en datter.
- Har arbeidet som korrespondent for Dagbladet i New York, og for NRK i Washington og Beijing. Rapporterte fra Washington under 9/11.
- Fikk SKUPs sølvdiplom i 1992 sammen med journalistkollega Erling Borgen, for å ha avslørt Statoils kartlegging av homofile ansatte.
- Har siden 2010 vært programleder for debattprogrammet Aktuelt på NRK2. Programmet sendes tre kvelder i begynnelsen av hver uke, og tar opp politikk, kultur og samfunnsliv.

Men Bent Høie, kan du ikke bare la folket snuse seg i hjel?

Den særegne stemmen til Ole Nicolay Torp med bergensk klang går i ett. Kameramannen foran ham ler. På tross av at Torp flere ganger har glemt adgangskortet sitt, kommer han seg alltid til studio 3. Det er minutter før direktesendingen starter, og de siste justeringene tas. Stemningen er lett og ledig mellom teknikerne, programlederen og gjestene.

– Dette er min manesje.

Lysene tennes og studioveggenes ujevne flater farges i lilla og grå nyanser. Den oransje Aktuelt-vignetten dukker opp på de tre skjermene i rommet. I midten av studioet står et enormt, hvitt bord. Tre kameraer er rettet mot enden av bordet, hvor Torp stiller seg opp. Rundt ham svirrer teknikere og fjernsynsfotografer. Klokken er 20.25. Tobakksreklame og andre verdenskrig skal debatteres, med blant annet helseminister Bent Høie. Mens kamerafolkene gjør de siste justeringene før debatten settes i gang, retter Torp blikket opp mot taket.

Aktuelts intromelodi settes i gang.

Morgenens samme dag, ti timer før direkte-

sendingen, er ikke det alvorlige TV-ansiktet hentet frem enda. De firkantede brillene sitter imidlertid like rett på neseryggen. Han møter oss i resepsjonen på Marienlyst.

– Vi synes selvfølgelig det er veldig trist at programmet skal legges ned.

Torp virker likevel blid, og er nettopp ferdig med den første samtalen med redaksjonen om kveldens sending.

På de siste fem årene har han rukket å bli et kjent fjes i NRKs lyse ganger. Flere andre tv-tryner stopper opp for å hilse på. Thomas Seltzer og Øivind Vogt vil gjerne vite hva intervjuet handler om.

– Det handler jo selvfølgelig om Aktuelts langsomme død, sier Torp ironisk.

Aktuelt skal tas av skjermen etter årsskiftet, en avgjørelse som har skapt mange sinte reaksjoner. NRK-ledelsen ønsker å nå et yngre publikum. Ledelsen har blant annet argumentert for at programmet har blitt for likt Debatten og Dagsnytt 18. Torp selv ønsker sjefene lykke til med satsingen og har uttalt til blant annet Dagbladet at han håper de ikke glemmer kanalens voksne seere.

Etter flere spørsmål om hva den hardbarkede journalisten skal gjøre når programmet legges ned, sier han fortsatt ingenting. Om vi skal tro Torp, har han ingen anelse om hva fremtiden vil bringe.

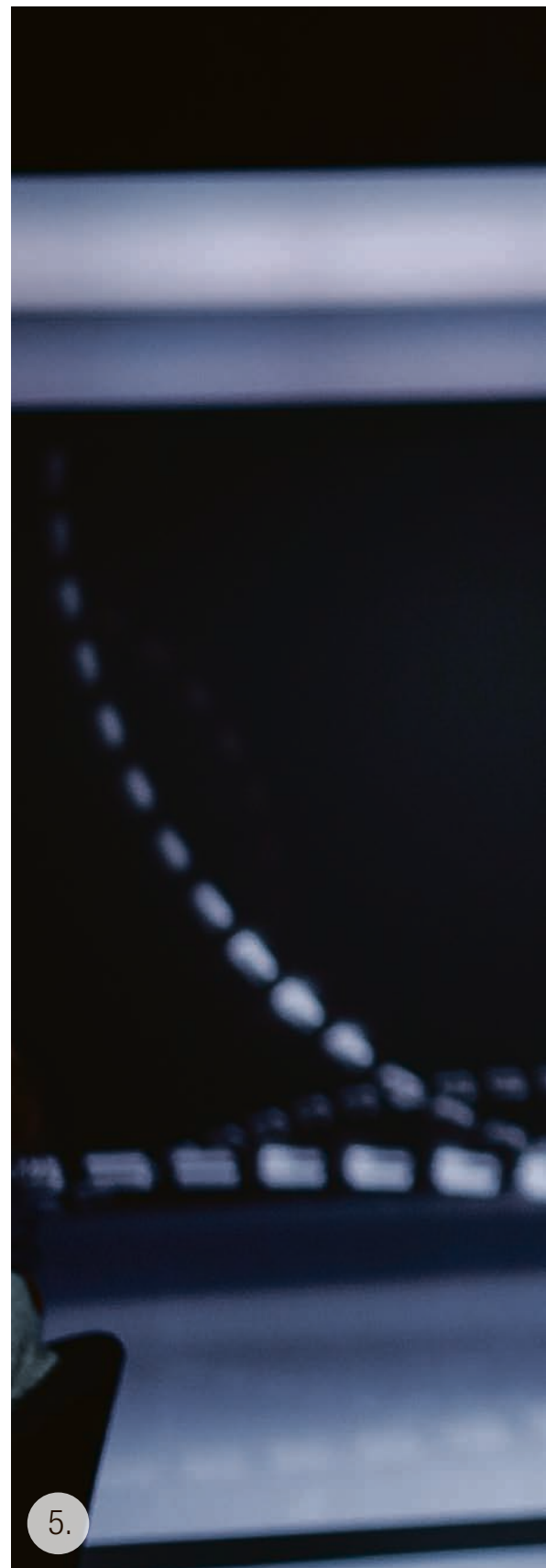
Han viser vei gjennom utallige hvite ganger hvor plakater av gamle NRK-produksjoner henger på veggene. Det hvite, rette håret hans nesten flagrer bak ham når han går. På bena har han et par velbrukte boots, og på forsiden av beltet kan man skimte en stor, fjærlignende beltespenne i sølv. Han har alltid hatt en forkjærlighet for cowboyutstyr. Målet er kantina, hvor det er dansk uge og smørbrødene allerede ligger fremme på fat.

Kolleger i Aktuelt beskriver Torp som en god journalist og programleder, med en fargerik sans for humor, om enn ufrivillig. Han snubler ofte i noen ledninger på vei forbi, til alles fornøyelse, og beskrives som en svært inkluderende person. Han er god til å knytte hendelser sammen og har ofte en snerten replikk for hånden.

Karrieren begynte som for mange andre journalister med en sommerjobb i lokalavis, Bergens Arbeiderblad, i dag kjent som Bergensavisen.

– Jeg skrev om ungdomspolitikk, rock og husokkupasjoner. BA var litt mer radikalt enn Bergens Tidene for førti år siden, mye mer rettet mot et yngre publikum.

Etter noen år i Bergensavisen kom han inn i Dagbladet i 1977, hvor han skulle bli de neste 15 årene. Noen utdannelse ►►

annet enn sterk yrkeserfaring kan ikke Torp komme på.

– Jeg begynte vel å snuse på engelsk litteratur da jeg kom inn i Dagbladet, men så velte Aleksander Kielland-plattformen i Nord-sjøen. Det ble for mye å gjøre på jobb etter det, og til slutt tok det helt overhånd.

Noen anger på ufullendt utdannelse er derimot ikke å spore hos Torp. Han forteller om en god tid i riksavisen, med bratt læringskurve og anarkistiske tilstander.

– Vi levde litt fra dag til dag, det var på den tiden folk var opptatt av journalistikk og ikke økonomi.

Så kom tilbudet om korrespondentjobb i New York.

– Det var jo den feteste jobben i Dagbladet, gliser han.

Amerikansk kultur og politikk fascinerte. Det var presidentvalg, George H.W. Bush mot Michael Dukakis. 1988, slutten for Ronald Reagan-perioden. Etter valget kom han hjem

og begynte kappløpet for at Dagbladet skulle komme med landets første søndagsavis.

– Det var jo strengt hemmelig, men vi var først! Selv om VG klarte det uken etter.

Han lener seg tilbake i stolen, småfornøyd. En liten seier fra fortiden.

Ole Torps fascinasjon for fjernsynsnyheter tok han med seg fra USA. Dagbladet hadde allerede den gang lagt om fra *broadsheet* til *tabloid*. Store sider og utdypende artikler ble erstattet av mer lettleste, kortere saker med større overskrifter. Når han kom hjem var avisen i gang med enda en redaksjonell overhaling, redaktørskifte. Da sluttet han. I 1991 valgte Torp å søke seg inn i rikskringkastingen

– Det var et helt annet krav til absolutt objektivitet i NRK. I Dagbladet kunne jeg skrive syrlige og spydige ting som «den tullete ordføreren i Bergen har gjort det igjen». Den slags vinkling gikk ikke i NRK. Det var mange tøffe typer her.

Hard omstilling eller ei, Torp gjorde det

3. TIPP TORP: – For fem år siden hadde du aldri fått tatt bilde av meg i sminken. Jeg syns det var fryktelig feminint. Nå er det et av de deiligste øyeblikkene, når jeg kan stenge alt annet ute før sending, sier Torp.

4. FRA SPØK TIL ALVOR: Før Aktuelt går på lufta henger latteren løst blant alle i studio. I det nedtellingen starter går Torp drevent over til nøytral programledermodus.

5. TORPS TRUPP: – Dette er jo ikke mitt program. Ole Torp skryter hemningsløst av den lille redaksjonen sin. Han pusser brillene sine og sier at Aktuelt ikke ville blitt det samme uten kollegene.

imidlertid så bra i den nye jobben at han på ny ble sendt til USA som utenrikskorrespondent på slutten av 90-tallet. Lite visste han hvor mye arbeid det skulle bli.

Det var en kjølig septemberdag i 2001. Det hadde vært valg i Norge dagen før, og Torp kunne ta seg fri. Han satt med datteren på fanget i sengen og så på Sesam Stasjon. Telefonen ringte, det var sjefen i NRK. Han spurte om Torp så på TV. Det gjorde han jo, men riktignok barne-tv. Sjefen ba ham vurdere å bytte kanal.

– Vi så det andre flyet treffe tårnene til World Trade Center, og skjønnte at det ikke var noen ulykke. Det satte hjulene i gang.

Deretter fulgte noen hektiske arbeidsdøgn.

Hadde det ikke vært et terrorangrep det året, hadde Torps største sak som korrespondent trolig blitt riksrettssaken mot Bill Clinton. Albuene er lent mot det hvite kantinebordet. Dette husker han godt.

– USA var utrolig spennende uansett, men 9/11 overskygget alt det andre.

Da Torp kom seg inn i New York noen dager etter terrorangrepet var alle andre på vei ut av byen. Nede i sentrum var luften full av svart støv og aske. Hverdagslivet gikk derimot videre, byen stoppet ikke opp og lot seg ikke drukne av frykt.

– Men jeg minnes røyken. Da vi skjønte hvor mange som var borte i ruinene, begynte vi å tenke på hva som faktisk var i den røyken i dagene etterpå.

Det føltes desto mer tomt å komme hjem til Norge. Torp liker å kjenne nyhetspuls, snakke med vanlige folk som reflekterer samfunnet. Hjemme er det alltid roligere, hverdagene er mer preget av rutine og mindre forhold.

Det var kanskje noe av grunnen til at han i 2007 igjen dro ut som korrespondent, denne gangen til Beijing. Kinesisk lærte han derimot

bare i mindre doser.

– Jeg gikk på noen kurs, men lærte mest journalistkinesisk, som «hvor mange er døde?»

I tillegg kunne han alltds bestille en øl eller tre.

Følelsen av å leve i en politistat var sterk. Det å alltid måtte tenke kritisk til hvem man tok kontakt med var slitsomt.

– Det fulgte ofte en svart Volkswagen Santana etter oss, og om vi ble for lenge på ett sted kom de ut og inviterte oss på en «kopp te».

Han ler, gnir seg i hendene, lener seg tilbake i stolen igjen.

Aktuelt kom på banen når Torps tid i Kina var over i 2010. Torp beskriver det som en morsom måte å komme tilbake til det norske samfunnet, etter tiden i utlandet.

– Det var jo litt *shaky* i begynnelsen, jeg visste jo ikke hvem som var teaterdirektører og statssekretærer og slikt, etter å ha bodd lenge i Beijing.

” Jeg gikk på noen kurs, men lærte mest journalistkinesisk, som «hvor mange er døde?»

Når kameraene blinker rødt og Aktuelt skal til å gå på luften samme kveld er den brune skjorten og den beige cardiganen blitt erstattet med en dress. Cowboybootsene, armbåndet og beltet med den indianske sølvspennen er også borte. Ole Torp slutter aldri å være litt nervøs i forkant av sending. Minuttene før har han ofte en plastpose veivende i hånden, full av toalettsaker og litt nødproviant.

– Jeg må alltid ha litt tid til å pusse tenner og gå på do og roe meg ned.

Det ellers blide ansiktet er lagt i profesjonelle folder. I det de skal til å gå gjennom avslutningen av kveldens program sprekker det likevel opp i et smil.

– Da skal vi over til Urix, ha en fortsatt jævlig hyggelig kveld.

Rommet fylles av latter.

– Neida, det sparer vi til Aktuelts siste sending.

magasin@universitas.no

ONKEL SKRUE-EFFEKTEN

RIKE FOLK JUKSER MER, SER SEG OFTERE I SPEILET OG BRYR SEG MINDRE OM ANDRE MENNESKER. HVORFOR GJØR PENGER OSS TIL NARSISSISTER?

What's your net wealth today?» Økonomen Thomas Piketty setter øynene i Bjørn Kjos og stiller ham spørsmålet, med tydelig fransk aksent. De er gjester hos Skavlan og diskuterer formueskatten. Kjos unnviker spørsmålet, og påpeker at han betaler ti ganger mer skatt enn han har i inntekt.

I motsetning til det mange tror, er det få land som produserer flere superrike enn egalitære Norge. Ifølge Kalle Moene, professor i samfunnsøkonomi ved Universitetet i Oslo, har Norge fire ganger så mange rike personer som USA, med formue på 30 millioner amerikanske dollar (USD) eller mer. Dette er altså relativt til innbyggertallet. Dessuten er det relativt sett dobbelt så mange superrike nordmenn som amerikanere, med formuer på 100 millioner USD og oppover.

Norges betydelige økonomiske elite gjør det kanskje særlig viktig for nordmenn å forstå hvordan penger påvirker oss. Hvilken effekt har egentlig vår ekstreme velstand?

Vi vet at penger forandrer folk. De siste årene har et titalls psykologiske eksperimenter utforsket de personlige konsekvensene av en velfylt bankkonto. Studiene viser at personlighet varierer med sosial klasse. Rikinger er nemlig mer selvpptatte og grådige enn mannen i gata. I tillegg jukser de oftere.

Paul K. Piff, ved Universitetet i California (UC), har med sine kolleger gjennom en serie studier testet effekten av velstand på personlighet og atferd. I et eksperiment ble forsøkspersoner plassert foran en skål med godteri. Deltagerne ble fortalt at de kunne ta noen biter, men at godteriet egentlig var forbeholdt

”Jeg gjetter på at dette handler om grunnleggende krefter i menneskenaturen.

Pål Johan Karlsen, psykolog og forfatter

tekst
TORGEIR
MORTENSEN

FOTO: HANS DALANE-HVAL

”Når du er på toppen av en maktstruktur der du ikke blir motsagt og ingen utfordrer din autoritet, blir du egenrådlig.

Mímir Kristjánsson, journalist og forfatter

fire ganger så ofte som personer med lav inntekt om hva de fikk på terningene sine.

Studie etter studie viser at velstand påvirker atferd i vidt forskjellige sosiale situasjoner. Pampene som gruppe, oppfører seg systematisk mer uetisk enn personer fra trangere kår.

Vi vet ikke hva som skaper dette mønsteret, men flere forklaringer har blitt foreslått.

En teori er at rike mennesker bryr seg mindre om andre, fordi de ikke trenger å gjøre det. Velstand gjør en person mindre avhengig av andre mennesker for å få viljen sin. Man blir sjeldnere nødt til å inngå kompromisser, fordi man kan kjøpe seg ut av uenigheter. Fatige mennesker er derimot avhengige av at andre møter deres behov. De er derfor mer motivert til å forstå andres tanker og følelser.

Mímir Kristjánsson, forfatteren av boka *De superrike*, mener forklaringen på den usympatiske tendensen er at bemidlede mennesker ofte utvikler sin egen ulikhetsideologi.

– Den oppstår når rikinger må begrunne og rettferdiggjøre velstanden sin. Da sier de at andre er mye dummere og senere enn det de selv er. De kan ikke innrømme at den økonomiske fordelingen er urettferdig, da ryker jo hele livsløgnen deres.

Kristjánsson tror at penger gjør deg mer usympatisk på sikt.

– Når du er på toppen av en maktstruktur der du ikke blir motsagt og ingen utfordrer din autoritet, blir du egenrådlig, sier han.

Flere studier tyder på at forklaringen ligger i ubevisste reaksjoner i hjernen.

Psykologiprofessor Keely Muscatell, ved University of California, Los Angeles (UCLA), sporer den usympatiske oppførselen til konkrete kjemiske reaksjoner i hjernen. Vår sosiale status påvirker nemlig vår nevrologiske aktivitet.

Muscatell har målt hjerneaktivitet og sett hvordan den varierer med sosial status. Forsøkspersonene ble vist bilder av fremmede mennesker sammen med en tekst disse hadde skrevet om seg selv. Målingene registrerte mindre aktivitet hos høystatuspersoner i hjernedelen som er knyttet til mentalisering. Mentalisering er evnen til å trekke slutninger om mentale tilstander hos andre mennesker.

Det er den delen av hjernen som er knyttet til sympati, og evnen til å tolke andres tanker og følelser.

Jennifer Stellar, ved UC Berkeley, viste forsøkspersonene sine en film om kreftsyke barn, samtidig som de var koblet til en hjertermontor. I intervjuene etter videoseansen sa alle at de hadde blitt rørt av innholdet av filmen, men tallene fra monitoren viste at personer fra arbeiderklassen hadde en betydelig større fysisk reaksjon enn middelklassepersoner.

Tre studier av Michael Kraus, professor ved UC, underbygger disse funnene. Kraus viser at sosial klasse påvirker evnen din til å lese følelsene til andre. Jo høyere du klatrer i det sosiale hierarkiet, desto dårligere blir du til å tolke andres ansiktsuttrykk.

Vår personlige økonomi påvirker derfor evnen vår til medfølelse. Mye penger kan gjøre oss mindre oppmerksom på menneskene rundt oss.

Pål Johan Karlsen, forfatter av boka *Psykologi i et nøtteskall*, synes denne forskningen er tankevekkende.

– Det er relativt små studier, men de er grundige, og det begynner å bli mange av dem med sammenfallende funn, skriver han i en epost.

– Tror du oppfølgingsstudier i Norge ville fått lignende resultater?

– Vi skal alltid være varsomme med å generalisere til resten av verden, men jeg gjetter på at dette handler om grunnleggende krefter i menneskenaturen, skriver han.

En ringerunde til landets pengesterke for å høre om de kjente seg igjen i forskningens beskrivelser bar dessverre, og kanskje forståelig nok, få frukter. Én av få som svarer er kaffemagnaten og tidligere ordfører i Bergen, Herman Friele. Han har dårlig tid og ber om å få tilsendt en epost i stedet. Som svar på spørsmålene våre skriver sekretæren hans i en kort kommentar at Friele ikke ønsker å engasjere seg i debatten. Friele mener imidlertid, legger sekretæren til, «at folk med høyere utdanning og folk med meget god økonomi både må og skal ta mer enn gjennomsnittlig ansvar for dertil følgende oppførsel og væremåte.»

torgeigm@universitas.no

barn i en annen studie. Med skjulte kameraer observerte forskerne at de med høy inntekt i snitt forsynte seg med dobbelt så mye godteri som folk med lavere inntekt. I andre studier fant forskerne at de pengesterke oftere ser seg selv i speilet og scorer høyere på narsissimetester.

Piff har også sett på atferd i trafikken. Han fant at førere av eksklusive biler viser mindre hensyn til andre, og oftere bryter trafikkreglene. Førere av dyre biler stopper vesentlig sjeldnere for fotgjengere som venter ved en fotgjengerovergang, sammenlignet med billigbiler.

Psykologene ved UC testet også ærlighet i en studie der forsøkspersonene skulle kaste et sett terninger og rapportere hva de fikk. Forskerne lofte pengepremier til de som kastet høyest. Resultatet var at rike personer løy

VELSTANDS-STUDIER

- Psykologiske studier viser at rike mennesker oftere utviser usympatiske trekk enn andre
- Ifølge forskningen er rikinger mer kravstore, selvopp-tatte og grådige
- Studiene er utført i USA, men resultatene avdekker kanskje grunnleggende krefter i menneskenaturen

”Mannen dunker meg i brystet med en flat hånd og trekker seg et par skritt tilbake. Han ber meg om å lytte. –Hører du ekkoet av din egen kropp, spør han. Vi står midt i det trange kammeret på fire kvadratmeter som han kaller sitt kontor. Det ble bygget tidlig på 1100-tallet og er en del av verdens største religiøse monument – Angkor Wat.

ISELIN SHAW OF-TORDARROCH journalist i Universitas